

LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTO VALDO ADAMKAUS METINIS PRANEŠIMAS (2000)

Pone Seimo Pirmininke,
Didžiai gerbiamas Lietu-
vos Respublikos Seime,

Pilietės ir piliečiai,

Jau antrą kartą kreipiuosi į Jus savo metų kalba, mėgin-
damas aptarti klausimus: ko-
kia mūsų dabartinė padėtis,
ką šiandien bendromis pa-
stangomis turėtume nuveikti
savo ir savo vaikų gerovei? Naujo
amžiaus ir naujo tūk-
santmečio išvakarėse šie
klausimai mums, Lietuvos
tautai, yra itin svarbūs. Jau
dešimtį metų išgyvename
esmingų permainų laiką: kei-
čiasi visuomenės gyvenimo
sankloda, ūkiniai žmonių
santykiai, tautos kelio kryp-
tys. Šios permainos – tokios
greitos, kad ne visada spėja-
me jas apmąstyti, paveikti,
nukreipti norima linkme.
Daliai žmonių jos atrodo ne-
suprantamos ir bauginančios,
įprastą gyvenimą griauinan-
čios. Skaitydamas Lietuvos
piliečių laiškus, pastebiu
juose vis daugiau netikrumo
ir nusivylimo. "Mes grįžtame
į balanso gadyne", "tikėjimės
gerų permainų, bet gyvenim-
as smarkiai pablogėjo ir ei-
na dar blogyn", "anksčiau ne-
turėjom laisvės, bet buvo
duonos; dabartine laisve nau-
dojasi tik valdininkai", - tai
autentiškos Lietuvos žmonių
mintys. Sparti mūsų tikrovės
kaita kartais išmuša iš pu-
siausvyros net intelektualus ir
politikus. Todėl darosi būtina
atitolti nuo emocingų retori-
kos kovų ir ramiai, blaiviai
analizuoti dabarties pokyčius,
projektuoti tolimesnį tautos ir
valstybės kelią.

Praėję - 1999-ieji - metai
mums buvo sunkūs. Per šiuos

metus kaip niekad išryškėjo
ir nepriklausomybės dešimt-
mečio laimėjimai, ir sudėtin-
gos mūsų visuomenės bei
valstybės problemos. Lietu-
vos ūkis, kad ir patyręs di-
delių nuostolių, išlaikė Rusi-
jos krizės egzaminą. Deja, šio
egzamino neišlaikėme mes,
šalies valdžia. Nesugebėjome
ne tik suformuoti realaus pra-
ėjusių metų biudžeto, bet ir
laiku jo pataisyti. Tik tada,
kai kilo akivaizdi grėsmė
valstybės finansiniam ir ūki-
niam stabilumui, Seimo dau-
guma, kad ir vėluodama, kad
ir patyrusi rimtą vidaus krizę,
prisiėmė atsakomybę už pa-
dėtį šalyje. Vyriausybės dar-
be ėmė ryškėti naujo tvar-
kymo galimybių. Tikiuosi,
kad dabartinis Ministrų kabi-
netas prireikus pajėgs laiku
taisyti savo klaidas, jei bus
būtina, patikslinti ir šių metų
biudžetą.

Mūsų valstybės raidą
pernai įvertino tarptautinė
bendruomenė. Balandžio mė-
nesį Vašingtone NATO vals-
tybių vadovai įvardijo Lietu-
vą kaip aktyviai narystės sie-
kiančią šalį ir suteikė vilties,
kad mūsų priėmimo į šią or-
ganizaciją klausimas bus
svarstomas jau 2002 metais.
Gruodžio mėnesį Helsinkyje
Lietuva buvo pakviesta derė-
tis dėl narystės Europos Są-
jungoje. Tai viena - viltingoji
praėjusių metų pusė. Kita -
daug sudėtingesnė ir skau-
desnė, pažymėta krizės žen-
lais. Pernai net 4,1 nuošimčio
sumažėjo Lietuvos bendrasis
vidaus produktas. Didėjo ir
šiuo metu iki 13 milijardų li-
tų išaugo valstybės skola. Ir
paradoksalu, ir dėsninga, kad

krizės ženklai išryškėjo de-
šimtais nepriklausomybės
metais. Jie rodo ne ką kitą, o
neįgyvendintų reformų kainą.
Kainą politikos, pataikavu-
sios praeities inercijai ir per-
mainų baimei. Šiandien vis
aiškiau matyti, kiek daug ne-
tekome, laiku nepertvarkę sa-
vo energetikos ūkio ir kitų
valstybinių monopolijų, ne-
įdiegę efektyvios vadybos
pagrindinėse valstybės gyve-
nimo srityse. Kiek prarado-
me, tuščiais pažadais maitin-
dami Lietuvos kaimą. Kiek
jaunimo palikome be išsilavi-
nimo ir profesijos, sulėtinę
numatytus švietimo reformos
darbus. Kiek žmonių ateityje
neteks saugesnės senatvės,
delsiant pertvarkyti socialinės
apsaugos sistemą. Ar turėtu-
me dabar tiek bedarbių, jei
daugiau dėmesio būtume
skyrę smulkiam ir vidutiniam
verslui plėtoti? Kaip demo-
kratinės šalies piliečiai turė-
tume pamąstyti, ar dalies
abejotinų politinių sprendimų
nesame įtakoję patys. Juk ne-
realų praėjusių metų vals-
tybės biudžetą Vyriausybė
parengė, atsižvelgdama ne į
ūkio išgales, bet į šalies insti-
tucijų prašymus. Manau, kad
dabartinis valstybės gyvenim-
as būtų daug stabilesnis, jei
politikų ir visuomenės dialo-
gas išvengtų tuščių pažadų ir
nepagrįstų lūkesčių. Tik nuo-
ga tiesa šiandien gali apsau-
goti mus nuo dar didesnių
rytdienos klaidų.

Ilgokai nepripažintas per-
nykštis ūkio nuosmukis sukė-
lė skaudžių socialinių padari-
nių. Žlugusio praėjusių metų
biudžeto skolos ir šių metų
nepritekliai prislėgė švietimą,

Rūpintojėlis Bagotosios miestelio (Marijampolės raj.) baž-
nyčios raj.) šventoriuje. Dail. Rimo Laniausko pieš.

socialinę ir sveikatos apsau-
gą, policiją. Neregėtai padi-
dėjo nedarbas. Padaugėjo
skurdo. Ūkiniai ir socialiniai
sunkumai dar labiau išryški-
no senokai užsitęsusių atskirų
valstybės sričių valdymo kri-
zę. Nusikalstamas neūkiškus-
mas, būtinų sprendimų atidė-
liojimas, asmeninės atsako-
mybės vengimas - akivaiz-
džiausi šios krizės bruožai.
Nugyventos valstybinės įmo-
nės ir nepakankamai veikli
teisėsauga - liūdniausi jos pa-
dariniai.

Šiandien negalime nema-
tyti ir tam tikros visuomenės
savivokos sumaišties. Vis
dažniau imama pasigesti aiš-
kesnių bendro gyvenimo
orientyrų. Dabarties klaidos
ir sunkumai dalį žmonių ver-
čia abejoti strateginėmis Lie-
tuvos kelio gairėmis. Lietu-
vos spaudoje pasirodo kate-
goriškų pareiškimų: "Už ką
balsuoti per artėjančius rin-
kimus, kad nepatektume į
NATO?" Štai kaunietis Va-
lentinus Sventickas man rašo:
"Lietuva stebisi, kad ir Tams-
ta už Lietuvos įstūmimą į
naują vergiją - į Europos Są-
jungą ir NATO. Kada baigsis
tos patyčios. [...] Kuo labiau
sunaikinta Lietuva, tuo labiau
Europos Sąjungos ir NATO
emisarai giria savo vasalus,
skelbia, kad Lietuva jau "pa-
siruošusi" į jų vergiją. Ir
Tamsa, pone Prezidente, tam
ne tik pritariate, bet ir pats
propaguoja. Ko mes Euro-
pos Sąjungoje pasigedome,
ką jie mums atnešė? Porno-
grafiją, narkomaniją, bandi-
tizmą, egoizmą, tautinės kul-

tūros griovimą".

Deja, tai nėra pavienės
nuomonės. Todėl noriu į jas
išsamiau atsakyti. Juo labiau,
kad atsiranda politikų ir inte-
lektualų, kurie stengiasi to-
kioms nuomonėms pataikau-
ti, mėgina grįžti į tautinio at-
gimimo dienas ir iš naujo
leisti į ano meto diskusijas
dėl Lietuvos raidos krypties.
Norėčiau, kad aiškiai supras-
tume: dabartis mums duoda
istorinę galimybę įveikti so-
vietinės praeities trauką, seno
mąstymo, seno elgesio ipro-
čius ir atsakingai imtis naujo
bendrų reikalų tvarkymo. Im-
tis naujos politikos. Ji šian-
dien mums būtina. Tikiu, jog
esame pajėgūs ją formuoti ir
įgyvendinti. Nauja politika -
tai visų pirma nauji reikalavi-
mai, kuriuos turime išsikelti
patys sau, išsikelti kaip pi-
liečių bendruomenė. Tai ra-
cionalus, ūkiškas, viešas ir į
ateitį orientuotas valstybės
bei visuomenės reikalų tvar-
kymas. Demokratinis bendro
gyvenimo tvarkymas, kuris
turi būti pagrįstas asmens ini-
ciatyva ir atsakomybe. Noriu
pabrėžti: be šios esminės są-
lygos Lietuvos demokratija
niekada nebus stipri, nebus
veikianti. Nauja politika turi
remtis mūsų sutarimu dėl
strateginių tautos kelio gairių
ir pilietiniu išsipareigojimu
pagrindiniams valstybės sie-
kiams. Norėčiau, kad šie sie-
kiausiai Lietuvos žmonėms būtų
aiškūs ir suprantami, kad
tektų ginčytis tik dėl jų įgy-
vendinimo būdų. Iš tiesų, pi-
liečiams jau dabar reikia ži-
(Nukelta į 5 p.)

Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus su žmona Alma - Žemės ūkio inžinerijos institute.
Kairėje: Konstravimo ir projektavimo biuro vedėjas, dr. Leonas Milčius ir instituto direk-
torius, dr. Vytautas Kučinskas. (1997 m. vasaris)

Girdėta iš Vilniaus

• **VELYKOS.** Iškilmingos šventų Velykų ryto Mišios Vilniaus arkikatedroje bazilikoje prasidėjo aštuntą valandą. Jas aukojo Vilniaus arkivyskupas metropolitas Audrys Juozas Bačkis, vyskupai – Juozas Tunaitis ir Jonas Boruta SJ. Penktą valandą vakaro Vilniaus arkikatedroje įvyko bažnytinės muzikos koncertas. Velykines giesmes giedojo Lietuvos aklųjų choras "Vilnius". Velykų koncertas Vilniaus Šv. Kazimiero bažnyčioje prasidėjo 1 v. p.p. J. S. Bacho ir kitų autorių kūrinius grojo Sauliaus Sondeckio vadovaujamas Lietuvos kamerinis orkestras. Vargonavo Leopoldas Digrys. *ELTA*

• **PREZIDENTO METINIS PRANEŠIMAS.** Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus savo metinėje kalboje Seime balandžio 20 d. teigė, kad reikia paspartinti reformas. Jis pasiūlė priemones mokesčių sistemai peržiūrėti, privatizavimo skaidrumui užtikrinti, smulkioms ir vidutinėms įmonėms paremti bei žemės ūkiui reformuoti. Prezidentas pastebėjo, kad šiandien vis labiau jaučiamos energetikos, pramonės ir valstybinių monopolijų atidėto pertvarkymo neigiamos pasekmės. Jis teigė, jog, nežiūrint sunkumų, šalis turi likti ištikima siekiui tapti ES ir NATO nare. Jis kritikavo vyriausybę ir Seimą nesugebėjus pernai sudaryti realaus biudžeto, paragino reformuoti valstybės skolos kontrolę. *REUTERS*

• **NATO VAIDMUO.** Užsienio reikalų ministerija pranešė, jog gegužės 18-19 dienomis Vilniuje įvyks konferencija "NATO vaidmuo, kintant saugumo aplinkai Europoje", kurią rengia pretendentes į NATO narius Lietuva ir Slovėnija. Joje turėtų dalyvauti užsienio reikalų ministrai bei NATO generalinis sekretorius lordas *George Robertson*. Į konferenciją bus pakviesti NATO šalių, kandidačių ir Rusijos bei Ukrainos oficialūs pareigūnai, ekspertai, mokslininkai. *REUTERS*

• **BIUDŽETO MAŽINIMAS.** Lietuvai gali tekti sumažinti valstybės 2000 metų biudžeto išlaidas iki 300 mln. litų (75 mln. dolerių), siekiant išsilaikyti ties 800 mln. litų biudžeto deficito riba, kaip to reikalauja Tarptautinis valiutos fondas. Biudžeto departamento direktorius Rimantas Večkys pareiškė, kad dėl nesurenkamo planuoto biudžeto ministerija jau renka iš kitų valstybinių institucijų žinias, kurios leis nuspręsti, kaip dar būtų galima sumažinti išlaidas. "Kol kas nepriimtas joks oficialus sprendimas dėl biudžeto išlaidų sumažinimo, tačiau manau, kad per kitus du mėnesius vyriausybė priims sprendimą", sakė R. Večkys. *REUTERS*

• **APLANKĖ ARKIVYSKUPĄ.** Kristaus Prisikėlimo išvakarėse Kauno meras Vytautas Šustauskas ir vicemeras Gediminas Jankus susitiko su Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininku, Kauno arkivyskupu metropolitu, Kauno miesto garbės piliečiu Sigitu Tamkevičiumi ir nuoširdžiai pasikalbėjo apie miesto savivaldybės ir Arkivyskupijos tolesnį bendradarbiavimą. Pokalbio metu buvo paliesti socialinės rūpybos, Prisikėlimo šventovės paramos fondo, Eucharistinio kongreso organizavimo Kaune ir kiti klausimai. Meras pasveikino Jo Ekscelenciją artėjančių šventų Velykų proga. *ELTA*

• **TALKA.** "Sodinti, statyti yra dešimt kartų geriau, negu griauti. Tai labai svarbu šiandien, kai sunki miesto ekonominė padėtis, ypač prieš Didžiojo Kristaus Prisikėlimo sekmadienį, norint, kad būtų kuo mažiau nuoskaudų ir nusivylimo", – balandžio 22 d. prieš pasodindamas pirmąjį ąžuoliuką, sakė Kauno meras Vytautas Šustauskas. Jis padėkojo visiems už sumanymą pasodinti Kalniečių parke ąžuoliukus, atsodinti išdžiūvusias liepaites ir išvalyti parko tvenkinį. *ELTA*

• **NEGIMUSIŲ ŽUDYMAS.** Sveikatos apsaugos ministerijos duomenimis, praėjusiais metais dėl pavojaus moters gyvybei buvo nutraukta 0,4 proc. visų nėštumų, dėl moters prašymo – 70 proc., savaiminiai persileidimai – 21,6 procento. Pernai Lietuvoje padaryta 26 759 abortų. *BNS*

• **STEIGS DAR VIENĄ PARTIJĄ.** Nuosaičiųjų (konservatorių) frakcijos Seime seniūnas Rimantas Pleikys pareiškė, kad jau galutinai apsispręsta kurti naują partiją: "Tikimės, kad steigiamieji veiksmai turėtų įvykti gegužės pirmoje pusėje, o steigiamasis suvažiavimas – vasaros pradžioje". *ELTA*

• **AR PAJĖGS SUSIVIENYTI?** Suskilę Lietuvos dešinieji turėtų pamiršti savo nesutarimus, jeigu rudens vyksiančiuose rinkimuose nenori būti nugalėti kairiųjų jėgų. "Jeigu dešiniosios partijos susivienytų, jos turėtų galimybę laimėti rinkimus", – sakė vienas Vakarų diplomatas, – "bet nemanau, kad jos susivienys". Liberalų sąjungos vadovas Rolandas Pakšas pakvietė vienyti dešiniąsias jėgas. Kvietimui pritarė Lietuvos tautininkų sąjunga. Vietinio politikos komentatoriaus nuomone, tai desperatiškas R. Pakso žingsnis, nes jis suvokia, kad liberalų populiarumas mažėja. R. Pakso ir V. Landsbergio bendradarbiavimas sunkiai įsivaizduojamas, pranešė *REUTERS*. (*Eltos, BNS ir kitas žinias siunčia Lietuvos grįžimo į tėvynę informacijos centras*)

Tarptautinių įvykių apžvalga

Algirdas Pužauskas

Nematyti neramumai kilo JAV sostinėje Vašingtone, kai ten vyko bendras Tarptautinio valiutos fondo ir Pasaulio banko delegacijų suvažiavimas. Riaušių malšinimo policija turėjo ne tik rūpintis atkurti ramybę, bet ir vežioti į pasaulio ekonomistų konferenciją atvykusius valstybių atstovus. Piktuose protesto veiksmuose dalyvavo darbininkų profesinių sąjungų ir gamtos saugos organizacijų nariai bei žinomi žmogaus teisių grupių veikėjai. Rimta kritika pasigirdo ir iš profesionalų ekonomistų bei įvairių tarptautinių organizacijų atstovų. Jie teigė, kad Tarptautinis valiutos fondas ne tiek skatina ekonominių ryšių "globalizaciją", kiek kišasi į silpnesnių šalių vidaus reikalus ir savo paramą daugiausia skiria galingų verslo korporacijų kilimui ir jų pelno didinimui, o ne sunkiai besiverčiantiems "trečiojo pasaulio" šalių gyventojams.

Balandžio 11 d. Havanoje įvyko vadinamos "77 grupės" delegatų suvažiavimas. Šiai grupei priklauso besivystančios pasaulio valstybės, kurios yra gerokai išsiskolinusios Tarptautiniam valiutos fondui. Paskutiniame dešimtmetyje ši grupė išaugo į 133 valstybių organizaciją. Ji dabar prašo, kad turtingosios pasaulio valstybės užmirštų suvargusių valstybių skolas ir pradėtų naują paramos bangą.

Kartu siūloma, kad sprendžiant ekonominės paramos klausimus, daugiau įtakos būtų suteikiama Jungtinėms Tautoms, o ne turtingųjų valstybių klubui, kaip dabar.

Paprastai Tarptautinis valiutos fondas, skirdamas pascolas kuriai nors neturtingai valstybei, nustato įvairius reikalavimus, kaip paramos gavėjas turi elgtis. Visas procesas pavadintas daug ką apimančiu "globalizacijos" vardu. Čia pridaroma daugybė klaidų. Valiutos fondo klaidos ypač išryškėjo Azijos ekonominės krizės metu Indonezijoje, Tailande ir Pietų Korėjoje. Klaidingi ir niekuo nepagrįsti Valiutos fondo reikalavimai daug kur sukėlė kapitalo bėgimą iš tų "reformuojamų" valstybių. Užuoat sumažinę skurdą, šie reikalavimai, priešingai, sąlygojo dar didesnę ekonominę krizę ir suirutę.

Besivystančių valstybių "77 grupės" konferencijoje pirmininkavo Nigerijos prezidentas *O. Obasanjo*. Jis pritarė prašymui panaikinti senas skolas ir pareiškė, kad toks turtingųjų geravališkas žingsnis sustiprintų Afrikos ir Azijos valstybių politinį pastovumą bei demokratijos plėtotę.

Vašingtono policija balandžio 16 d. suėmė apie 30 žmonių už eismo trukdymą. Valdžios įstaigos buvo pasirengusios šioms demonstracijoms, nes jau sukaupė karti patirtis, kad dangstantis kilniais tikslais, protesto veiksmai perauga į parduotuvių langų daužymą ir prekių grobstymą. Protesto organizatoriai net sugebėjo atvežti sunkvežimį karvių mėšlo ir jį išversti ant garsiosios *Pennsylvania* gatvės, esančios vos per du kvartalus nuo Baltųjų rūmų.

Keliais sakiniiais

• Rusijos prezidentas Vladimir Putin balandžio 16 d. praleido Didžiojoje Britanijoje. Jį priėmė premjeras *Tony Blair* ir Britanijos karalienė Elzbieta II. Kalbėdamas su spaudos atstovais V. Putin sakė, kad D. Britanijos premjeras dar kovo mėnesį aplankė jį Sankt Peterburge, išreikšdamas savo norą bendradarbiauti su Rusija. Todėl ši kelionė buvo lyg atsakomoji, parodanti Rusijos pasirengimą bendradarbiauti su Vakarais. Iš Londono V. Putin išskrido į Ukrainą.

• Izraelyje šešias dienas viešėjo Kinijos prezidentas *Jiang Zemin*. Buvo kalbama apie Izraelio gynybos pramonės bendradarbiavimą su Kinijos ginklų pramone. Po pasitarimų Izraelio premjeras *E. Barak* pareiškė, kad sutartys, pasirašytos su Kinija, bus vykdomos, nežiūrint JAV spaudimo ir pačių izraeliečių kritikos. Net ir parlamento pirmininkas *Avraham Burg*, pats būdamas darbiečių partijos nariu, sakė spaudos atstovams, kad premjeras dėl sandorio su Kinija pastatė Izraelį į sunkią padėtį. Dabar reikia pasirinkti: ar eiti su komunistine Kinija ar su senąja Izraelio drauge Amerika. Tuo tarpu premjeras *E. Barak* paaiškino, kad Izraelio ginklų pramonė tokiu būdu sumažins bedarbiystę. Iš šio sandė-

Pasaulio banko ir Tarptautinio valiutos fondo rėmėjai ką tik įvykusioje konferencijoje nurodė, kad jų reikalavimai kartais yra neišvengiami ir privalomi. Kalbėtojai pateikė tokį pavyzdį, jog gaudamas tarptautinę ekonominę paramą, Ugandos prezidentas *Yoweri Museveni* užsigėdė išsigyti naują prezidentinę lėktuvą, kuris valstybei kainuoja 32 milijonus dolerių. Ta valstybė dabar prašo, kad ji būtų atleista nuo įsisenėjusių skolų mokėjimo. Konge toliau vyksta pilietinis karas, tačiau Jungtinės Tautos neturi pakankamai lėšų, kad galėtų atsiųsti inspektorius ir karines pajėgas, galinčias nutraukti beprasmiškus kovos veiksmus.

Etiopijoje jau daug metų siaučia sausra. Badauja apie 7 milijonai to regiono gyventojų, Jungtinių Tautų maisto ir sveikatos agentūros ragina pasaulio pasiturinčias šalis skubiai siųsti į Etiopiją javų ir vaistų, o taip pat medikų, galinčių gelbėti išsekusius ir sergančius. Nuo sausros išnyko žolė, nugaišo apie 90 % galvijų, apie 65% avių. Tačiau atvežti javų įmanoma tik per Asabo ir Massavi uostus, esančius Eritrėjos teritorijoje. Eritrėjos ir Etiopijos karas truko 23 mėnesius. Tokios aplinkybės neleidžia pasaulio siunčiamai pagalbai pasiekti badaujančius Etiopijos gyventojus. Pasaulio banko direktorius Etiopijos sostinėje pareiškė, kad jei ir pradėtų lyti, turėtų praėti daug laiko, kol atsigautų sausros išdeginata šio regiono žemė. Daug žmonių mirtų bado. Etiopijos vyriausybė prašo, kad pasaulio tautos atsiųstų apie 922 tūkst. tonų maisto, tačiau tik menką tokios siuntos dalį galima atgabenti lėktuvais.

rio Izraelis uždirbs apie du milijardus dolerių.

• Rusijos Dūma nutarė apsvaistinti ilgai atidėliojamą Rusijos ir JAV sutartį dėl branduolinių ginklų skaičiaus sumažinimo. Šią sutartį JAV Senatas patvirtino 1996 metais. Ją pasirašė šalių prezidentai – *George Bush* ir *B. Jelcin* dar 1993 m. Tačiau iki šiol Rusijos Dūma sutarties nepatvirtino.

• Vokietijos krikščionių demokratų partijos 13-ajame suvažiavime buvo kalbų, kad tai "nelaimingas" skaičius ir partijai teks pergyventi sunkias dienas. Naująja jos pirmininke tapo *Angela Mer-* (Nukelta į 3 p.)

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. – Subscription per year-\$35.00, first class-\$58 • Single copy-70 cents. Air mail overseas-\$110.00.

Prenumerata metams – \$35.00, pusei metų – \$20.00, pirmą klase – \$58 • Oro paštu į užsienį metams – \$110.00. • Atskiro numerio kaina – 70 centų • Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nepausdinti straipsniai grąžinami, tik autoriams prašant – Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašyti rašiniai nepausdinami.

Redaktoriaus skiltis

Valdžia ir "žmogus iš gatvės"

Velykų išvakarėse Lietuvos prezidentas V. Adamkus Seime perskaitė metinį pranešimą. Jis gana ilgas ir bus išspausdintas per dvi "Dirvos" laidas. Iš anksto kviečiame jus pasidalinti mintimis, kurias sukėlė valstybės vadovo kalba.

O vis tik per nepriklausomybės dešimtmetį Lietuva labai pasikeitė. Ir okupacijos laikais buvo vadinamasis parlamentas – "aukščiausioji taryba" (keletą joje "posėdžiavusių" ir dabar dar sutinkame politikoje), tačiau tikrą valdžią turėjo tik visos imperijos Politbiuras. Vykdamas "partijos" suvažiavimai ir "aukščiausios tarybos" sesijos, būdavo skelbiami "vadų" atskaitiniai pranešimai ir "ministrų" nuotraukos. Šiandien visus jus rašau kabutėse tik todėl, kad jie iš tikrųjų tebuvo marionetės keistame imperijos lėlių teatre. Jeigu jau paskirdavo kurį nors "ministrą", tai būdavo aišku, kad jis išsėdės šiame poste visą jam skirtą laiką, nebent per daug apsigavęs arba lemtingas prieuolis ištiktų. O jei reikalai klostosi pusėtinai, jei per daug neįkyrėjo ar kokiam kitam statytiniui tos vietos neprireikė, tai, ko gero, ir kitam laikotarpiui vėl patvirtins. Tiesiog pasakiška ramybė, lyginant su dabartiniais laikais: nei demonstracijų, piketų ar streikų, nei "interpeliacijų". Apie tokias išdaigas, kaip pagrindinių kelių užtvėrimas traktoriais, net pagalvoti buvo neįmanoma: panašių sumanymų autorius tuoj būtų "supakavęs" ir su palyda išvežęs į vietas, pritaikytas per daug karštomis galvelėmis atvėsinti. Už žymiai mažesnius prasižengimus išveždavo; už lapelį, kuriame primenama okupacija, už tautiškos dvasios eilėraščių, net už Nepriklausomos Lietuvos laikais pagamintų ženkliukų rinkimą. Todėl ir tų "ataskaitinių pranešimų" niekas idėmiai neskaitė. O ir kam skaityti: juk atvažiavęs iš "rajko" ar "gorkomo" instrukto-

rius ir viską išaiškina.

Labiausiai ana valdžia rūpinosi, kad žmonės neturėtų laisvo laiko: kas pajėgia dirbti – marš į kolchozą arba fabriką, "ubagai" – į "senelių ir invalidų namus", augančiajai kartai – "privalomas vidurinis". Ir jokių išimčių! Po darbo stovėsi eilėje (kas prie duonos, kas prie degtinės). Jei kažko geresnio norėsi, gerokai palakstysi, kol gausi. Žinoma, jei turi pažįstamą įtakingą pardavėją arba "bazės" vedėją, greičiau ir geriau apsirūpinsi, bet viešai apie tai nepasigirsi. Tada "ubagai nebaliavojo" ir į viršininkų postus nekandidavo. Valdžia kasdien kalbėjo į galvas, kad ji atstovauja visus "darbo žmones". Jei tada aukšto pareigūno sūnus būtų užsimanęs sviesti posakį apie "žmogų iš gatvės", kaip jis dabartiniais laikais yra pareiškęs, būtų ir sau, ir tėvui labai pakenkęs.

O kai kurie dabartiniai valdžios šulai net išsižėstę, jei sakytum, kad jie visiems atstovauja. Jie sakosi atstovaujantys tik savo "partijai". Žmonės tegu patys savimi rūpinasi: viską lems "rinka".

Pacituosiu prieš kelias dienas gautą žymaus Lietuvos mokslininko, aktyviai dalyvavusio, atkuriant valstybę, laišką: "Lietuvoje politika virto rietenomis. Valstybei visai nesirūpinant ekonomika, gyvenimo lygis tebesmunka. Mano nuomone, artėjame prie ekonominės ir socialinės katastrofos. To priežastis – politikuojantys dilentantai valdžioje, visą dėmesį skiriantys, kaip per tuos ketverius metus užsitikrinti pragyvenimą iki gyvos galvos. Jie neturi nei politinės, nei ekonominės strategijos, o tik "gesina gaisrus". Mokslas ir švietimas – jau ne "prioritetas", finansavimas skiriamas tik atlyginimams. Tuo tarpu teisėjų atlyginimus G. Vagnorius padarė dešimteriopai didesnius nei vidutinis. Per jo valdymo laiką, valdininkų aparatas išaugo dvigubai. Na, bet tiek to. Išgyvensim."

Juozas Žygas

Pirmiausiai reikia žinoti savo istoriją, kad galėtum suvokti, kaip ją galima įvertinti. Štai nesenai gautas pranešimas: Krokuvą, balandžio 5 d. (BNS) – "Manau, jog mūsų istorikai turėtų bendrai padirbėti, kad abiejų šalių visuomenės, ypač jaunimas, susidarytų tikroviškesnį praeities vaizdinį", – sakė Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus. O man atrodo, kad pirmiausia lenkai turėtų pažiūrėti į istorinę tikrovę.

Praėjusią vasarą teko susidurti su Lenkijos gidais, kurie nė per plauką nenukrypsta nuo *Rzeczpospolita* laikų galvosenos. Lankydami Varšuvoje ir papildomai sumokėję po 32 dolerius, nuvažiuojame pažiūrėti Vilanova rūmų. Tai – buvusi karaliaus Sobieskio rezidencija. Teko skaityti teiginį, kad tai – Lenkijos Versalis. Jeigu nebūčiau Versalio matęs, tai gal ir būčiau patikėjęs. Kadangi mačiau, galiu teigti, kad nėra net "devinto vandens nuo kieselius". Bet ne tai svarbiausia!

Viena salė yra paskirta karo vadams (lauko hetmonams). Joje kabo jų visų portretai. Pasitaikė šalia gido stovėti, kuomet jis apie karus su švedais kalbėjo. Tuos laikus apžvelgdamas, gidas pasakė, kad nors lenkai didvyriškai

KAIP VERTINTI LIETUVOS – LENKIJOS SANTYKIUS?

kovojo (nei Lietuvos, nei lietuvių net neminėjo), tačiau buvę ir išdavikų. Tuoju susiorientavau, ką jis turėjo galvoje ir jo angliškai paklausiau:

– Gal jūs turėjote galvoje kunigaikštį Radvilą?

Jis atsakė: – Taip, taip, Janusch Radziwil.

Taigi, anot jo, Radvila buvo lenkas. Tuo metu mūsų grupėje tebuvo tik 24 žmonės. Tai garsiai jam atkirtau, kad vieniems jis – išdavikas, o kitiems – didvyris. Man jis – didvyris! Gidas nieko man neatsakė (tur būt diskutuoti jiems neleidžiama), bet nuo manęs pasitraukė ir nuėjo į kitą pusę. Paskui beveik visi klausė, kodėl jis nuo manęs nuėjo?

Dabar norėčiau gerbiama Valdo pasiklausti, kas, jo nuomone, turėtų "be emocijų ir stereotipų" įvertinti tą Lietuvos ir Lenkijos istorijos tarpsnį? Ar mes savinamės Sobieskį, ar lenkai – Radvilą? Kurie iš mūsų turėtų persiorientuoti?

Apie bendravimą su lenkais "naudą" geriausiai galime matyti, pasižiūrėję į prancūzų parengtą žemėlapi, kuris parodo Vytauto laikų Lietuvą 1392-1430. Tame žemėlapyje Rusijos dar nėra! O tėra tik "Grand Duché de Moscou", kuri buvo gal tik 30 % Lietuvos dydžio (žr. žemėlapi – 5 p.) Lietuvos sienos vakaruose eina Dniestro ir Bugo upėmis, o rytuose – į rytus nuo Dono iki Okos. Tačiau jei paimsime šimtmečiu vėlesnį žemėlapi,

matysime, kad net be karo dalis Lietuvos žemių virtusios lenkiškomis. Beveik visas Lenkijos išsiplėtimas vyko Lietuvos žemių sąskaita!

Kadangi karalius daugiausia Krokuvėje gyveno, tai lenkų ponai Lietuvos sąskaiton žemes ir įvairias privilegijas gaudavo. Kuomet lietuviai pamatė ir suprato, kur sąjunga su Lenkija veda, tai jau buvo per vėlu: jėgos svarstyklės jau Lenkijos naudai pakrypo.

Dar mažiau suprantamas yra prezidento teiginys: "Jis teigė kartais pagalvojęs, kad jei Lietuva ir Lenkija pirmosios nepriklausomybės metais būtų sutarusios, 20-ojo amžiaus diktatoriams nebūtų taip lengvai sekęsi įgyvendinti savo užmačių. [...] Per unijas, tarpukario konfliktus, okupacinių režimų grotas atėjome į strateginę partnerystę, paženklinant bendrą siekių ir bendrų pastangų juos sėkmingai įgyvendinti", – kalbėjo prezidentas. Jo nuomone, strateginis bendradarbiavimas ragina lietuvius ir lenkus išsivaduoti iš daugelio istorinių "kompleksų".

Per unijas buvome apipletėti ir nuskurdinti. Iš didvalstybės lenkų akyse tebuvo likę tik "Kauno gubernija". "Od morza do morza" – tai ir yra istorinis kompleksas. O žinojimas, kad lenkai tebeturi užgrobę Suvalkų kraštą, tai jau ne "kompleksas", bet tikrovė!

Tarptautinių įvykių apžvalga

(Atkelta iš 2 p.)

lenkų grupė susirinko prie Rusijos konsulato ir sudegino jos vėliavą, protestuodama prieš žudynes Čečėnijoje. Rusija atšaukė iš Varšuvos savo ambasadorių ir apkaltino Lenkiją, kad ji globojanti čečėnų "teroristus". Lenkija baiminasi, kad naujasis Rusijos prezidentas įtrauks į savo įtaką Ukrainą, kurioje lenkų verslininkai bando investuoti. Lenkijos politikai ragina ukrainiečius nepasiduoti Maskvos spaudimui.

• Pietų Korėjos parlamento rinkimuose valdančioji partija prarado daug vietų ir turės formuoti vyriausybę, bendradarbiaudama su partijoms nepriklausančiais atstovais. Balsuotojai neparodė didesnio susidomėjimo rinkimais: juose dalyvavo vos 57 proc. užregistruotų rinkėjų.

• Bosnijoje jau seniai pasibaigė karo veiksmai, tačiau

šios šalies žemė dar yra pilna įvairių kariavusių grupių paslėptų minų. Balandžio 11 d., sproguos minai, žuvo trys vaikai. Vien tik aplink Sarajevą prikasinėta apie 1,818 minų laukų. Bosnijos pareigūnai tvirtina, kad išrinkti visas minas pavyks tik kelis dešimtmečius. Minų naikinimui reikia lėšų ir specialistų.

• Balandžio 15 d. Belgrade įvyko didelės politinės demonstracijos, kuriose dalyvavo apie 100,000 žmonių. Demonstrantai reikalavo, kad iš pareigų pasitrauktų Serbijos diktatorius Slobodan Milošević. Šioje demonstracijoje kartu pasirodė ir nuolat besivaržančių partijų vadovai – Vuk Drasković ir Zoran Djindjić. Valdžia, sužinojusi apie planuojamą demonstraciją, Belgrado oro uoste sulaukė daug užsienio spaudos ir televizijos korespondentų. Milicija atėmė jų pasus ir neleido stebėti įvykių mieste.

NAUJASIS RUSIJOS CARAS

Pranas Naris

Prabėgo audringi aštuoneri metai, kai Rusija bandė tapti demokratiška valstybe. Jos prezidentas Boris Jelcin daug ką piliečiams žadėjo, bet nedaug ką ištesėjo. Tiesa, jis buvo toks asmuo, kokio Rusijos piliečiai gėdė: suteikęs galimybę laisvai keliauti į Vakarus; laisvai, demokratiškai balsuoti; suteikęs spaudos ir žodžio laisves. Boris Jelcin atidarė tradiciškai uždarytas valstybės duris. Jis pakeitė jos konstituciją, įrašydamas apie piliečių pagarbą kitaip galvojantiems ir teisinę apsaugą nuo persekiojimų. Tačiau Rusijos ekonomika, kuri tokia svarbi visiems piliečiams, nukeliavo šunkeliais. Rusijos sukauptais turtais – įmonėmis, pastatais, energija, valstybinėmis paslaptimis ir daug kuo kitu – naudojosi neaiškūs prekyautojai bei kriminaliniai nusikaltėliai. Netrukus tie "neaiškėjieji" tapo laikraščių ir TV stočių savininkais, dažnai vėl užgniauziančiais žodžio bei spaudos laisvę. B. Jelcin kadencijos laiku "bičiulių kapitalizmas" mažai grupei sukrovė ypač didelius turtus, smarkiai išnaudodamas Rusijos išteklius. Apie B. Jelcin ir jo šeimą rusai susidarė blogą nuomonę. Savo nepopuliarumu Jelcin viršijo Michailą Gorbaciovą. Karas Čėčėnijoje padėties nepagerino.

Naujųjų – 2000-ųjų – metų išvakarėse – gruodžio 31 d. pasaulį pasiekė žinia apie Boriso Jelcino atsistatydinimą. Paskelbta, kad naujo prezidento rinkimai įvyks už 90 dienų, nors B. Jelcino kadencija baigiasi tik 2000 liepos mėnesį. Laikinais eiti prezidento pareigas Rusijos "caras Boris" (jis, pusiau juokais, mėgo save taip vadinti) pasirinko 47-erių metų Vladimirą Putiną, buvusį KGB šnipą.

Ir štai kovo 26 d., t. y. beveik tiksliai po žadėtųjų 90 dienų išrinktas naujas caras. Vėl išlaikyta senoji sovietinė tradicija, kai naują valstybės vadovą paskirdavo Politbiuras, o "liaudis" balsuodavo tik dėl akių: Rusija išsirinko pasiūlytąjį V. Putiną prezidentu, suteikdama jam 52.6 proc. balsų jau pirmajame balsavimo rate. Gana stipriai pasirodė ir Komunistų partijos kandidatas Genadij Žuganov, gavęs netoli trečdaliao (beveik 30 proc.) balsų. Tiesa, per rinkimus buvo kilusi ir tam tikra įtampa: balsų skaičius, ateinantis iš Sibiro, V. Putinui skyrė tik 40%. Bet europinė Rusijos dalis suteikė reikiamus 50%.

"Vladimir Vladimirovič Putin yra užkerėtas žmogus", – rašo žurnalo "Time" kores-

pondentas Maskvoje *Paul Quinn-Judge* balandžio 3 d. laidoje. Esą jis ryžtasi atstatyti stiprią Rusiją – su klestinčia ekonomika, vadovaujamą pajėgaus prezidento. Jis nusistatęs sutriuškinti Čėčėnijos pastangas atsiskirti nuo Rusijos ir neleisti jokiai tautinei sričiai, esančiai Rusijos imperijoje, iš jos ištrūkti. Bet pirmiausia ir svarbiausia jo užduotis – užbaigti Rusijos neviltingą dešimtmetį.

Tai dramatiškai ambicingi siekliai. Juos bandė įgyvendinti daug Rusijos valdovų. Nuo Petro Didžiojo laikų ateinantieji į Rusijos sostą svajodavo apie ryškius pokyčius, tačiau daugelis užmojų ir likdavo svajonėmis. Trukdė krašto nepaslinkumas ir nenusakomas biurokratų sabotazas.

Nepaisant to, kad V. Putin vis dar delsia imtis aiškiai apibrėžtų reformų, o jo patarėjai tvirtina, kad yra paruošę dar ne visas programas, lūkesčiai didėja. Iš V. Putino tikimasi, kad savo prezidentavimo pradžią pradės dramatiškais mostais, gal net pažabos aukštų valdininkų nesąžiningumą. Tik kol kas neaišku, ar bus šalinamasi nuo suktos praeities, ar tai bus tik veidų pakeitimas. Anot "Time" korespondento, V. Putin jau sugrąžino rusams pasitikėjimą savimi. Jo tiesmukiška, šiurkštoka kalba ir energija užbūrė rinkėjus.

Dar prieš rinkimus V. Putin užsimindavo apie dabartinę padėtį. Jis žinąs, kad Rusiją yra didelėje bėdoje ir išreiškia lojalumą asmeniui, suteikusiai jam valdžią – Borisui Jelcinui. Bet kai du rusai korespondentai paklausė jo, ką jis laiko sau pavyzdžiu, V. Putin paminėjo du valstybių vadovus, išvadavusius savo kraštus iš chaoso ir katastrofos. Tačiau tarp jų nebuvo B. Jelcino. Vienas buvo *Charles de Gaulle*, sukūręs tvirtą, centralizuotą Prancūziją (ir tuoj užbaigęs karą su Alžyru, t. y. konfliktą, kurį kai kas nevykusiai lygina su įvykiais Čėčėnijoje). Antrasis vadovas, patinkantis V. Putinui, buvo pokarinės Vakarų Vokietijos ekonomikos atkūrėjas *Ludwick Erhard*. V. Putin sakėsi matęs akivaizdžius panašumus tarp dabartinės Rusijos ir 1950 metų Prancūzijos bei 1948 metų Vokietijos.

V. Putin užsispyrusiai vengia apibūdinti B. Jelcino palikimą, bet retkarčiais viešai užsimena, kad centrinė valdžia buvusi ypač silpnoka. Anot jo, kai kurių provincijų vadovai užmiršo, kad Rusijo-

je yra prezidentas.

V. Putin paveldėjo labai nesveiką Rusiją. Praėjusiais metais kraštas sumažėjo 900 tūkst. gyventojų, alkoholizmas nužudė milijonus žmonių, AIDS epidemija plečiasi tarp abiejų lyčių. Korupcija – nesuvaldoma. Mažai kas iš 50 turtingiausiųjų Rusijos žmonių galėtų viešai paaiškinti, kaip jie per penkerius metus iš žemo rango tarnautojų pasidarė milijardieriais. Kai kuriuos iš jų policija jau apklausinėja dėl išekvojimų ir net nužudymų. Kalbama, kad ypač įžuliai elgėsi B. Jelcino "šeima", į kurią įėjo jo dukra Tatjana Djačenko, vyriausias Jelcino patarėjas Valentin Jumašev, nemažai turčių, tarp kurių minimas ir Boris Berezovskij. Ši grupė esanti atsakinga dėl B. Jelcino pasitraukimo ir V. Putino iškilimo. Vienas šveicarų kaltintojas pokalbyje su rusų laikraštininku pažymėjo, kad B. Jelcino giminėmis ir bičiuliais vis dar domisi Šveicarijos teisėsauga.

V. Putin, kalbėdamasis su *Ted Koppel* per *ABC Nightline* pareiškė, kad jis į savo patarėjus yra pasikvietęs tardytojus – buvusius KGB bendradarbius, "kurie nėra susitepę ir neturi jokio sąlyčio su korupcija". Betgi du labai ryškūs B. Jelcin "šeimos" nariai – T. Djačenko ir V. Jumašev ženkliai prisidėjo prie V. Putino rinkimų kampanijos. Juodi debesys telkiasi virš B. Berezovskio, labiausiai nemėgstamo iš Rusijos "oligarchų". Rusijos politikų ir verslininkų elito sluoksniuose sklinda gandai, kad V. Putin nori sunaikinti B. Berezovskio politinę galią. Tačiau elitas nesutaria dėl V. Putino tikslo: ar tai bus žygis prieš visus "oligarchus", ar tik noras save iškelti? Pirmininis žingsnis prieš B. Berezovskį tikriausiai bus bandymas sumažinti jo įtaką didžiausiam TV tinklui – ORT.

"Time" korespondentas spėlioja, kad V. Putin bandys įtvirtinti konstitucijos pataisą – pratęsti prezidento kadenciją nuo ketverių iki septynerių metų. Tai suteiktų jam teisę vienuolika metų valdyti šalį, jeigu jis būtų perrinktas 2004 metais. V. Putin būsiąs gana kietas savo priešininkams. Prieš Čėčėniją jis laikysis kietai. Jo teigimu, respublikų, norinčių atsiskirti nuo Rusijos, vadai nori sunaikinti Rusijos Federaciją.

Ilgametis V. Putin bendradarbis *German Gref* sako, kad Rusijos ateities planai bus paruošti balandžio mėnesį.

(Tęsinys – kitame numeryje)

Pasaulis ir Lietuva

* **ENERGETIKA.** Lietuva ir Lenkija ketina plėsti bendradarbiavimą energetikoje. Lenkijos vyriausybė nusprendė per 2 metus savo teritorijoje pastatyti trūkstantį elektros tiekimo liniją Lenkija-Vakarai. Patvirtintas abipusis siekis įgyvendinti Baltijos žiedą, skirtą gamtinių dujų teikimui iš Norvegijos. Apie tai pranešęs Lietuvos premjeras Andrius Kubilius sako, kad Baltijos valstybių ir Lenkijos rinka garantuos žiedo pelningumą, ir todėl Norvegijos vyriausybė šiam projektui pritarė. *INTERFAX*

* **SUSITARIMAS.** Lietuvos naftos koncernas "Mažeikių nafta" pranešė, kad pasirašė susitarimą su kompanija "BP Amoco", išplėsiąti įmonės eksporto galimybes. Tai ilgalaikė prekybos sutartis, kuria "BP Amoco" leidžiama tarptautinėse rinkose pardavinėti visus Lietuvos naftos perdirbimo gamyklos produktus, eksportuojamus jūra.

* **DŪMOS NUTARIMAI.** Rusijos Valstybės Dūma patvirtino Strateginės ginkluotės apribojimo sutartį (SGA-2), praėjus daugiau nei septyneriems metams nuo jos pasirašymo ir likus kelioms dienoms iki išrinktojo Rusijos prezidento Vladimiro Putino kelionės į Vakarus. JAV Senatas šią sutartį patvirtino dar 1996 m. Dūma taip pat patvirtino sutartį START-2 ir 1997 m. protokolą, kuriuo numatoma strateginės ginkluotės mažinimo terminą pratęsti iki 2007 m. gruodžio 31 d. Dūmos posėdyje dalyvavęs Vladimir Putin pareiškė, kad START-2 nepatvirtinimas Rusijai yra kenksmingas. Lietuvos Užsienio reikalų ministerija pareiškė, kad tai yra svarbus žingsnis, stiprinant tarptautinį saugumą, kuris gali sąlygoti visuotinį atsisakymą nuo branduolinio ginklo. Sutartį patvirtino ir Federacijos taryba. *REUTERS, INTERFAX*

* **RUSIJOS GINKLŲ EKSPORTAS.** Vicepremjeras Ilja Klebanov pareiškė, kad rusiškų ginklų eksportas 2000 m. bus ne mažesnis negu 4.3 mlrd. USD, 2001 - 5 mlrd. USD. Po 2-3 metų Rusija užims antrą vietą pasaulyje pagal ginklų eksportą. *INTERFAX*

* **RYŠIAI.** Daugiau negu 10 Vokietijos ir Prancūzijos kompanijų finansuos transporto koridoriaus Paryžius-Berlynas-Maskva tiesimą. Darbus planuojama pradėti jau kitais metais. 1 tonos krovinių gabenimas kainuos 5-10 USD pigiau ir užtruks 2-3 savaitėmis greičiau, negu dabar. Apie tai pranešė Baltarusijos-Rusijos sąjungos valstybės sekretorius Pavel Borodin. *INTERFAX*

* **TIK PASIBAISĖJIMAS.** Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) vadovė, Austrijos užsienio reikalų ministrė *Benita Ferrero-Waldner*, kuri lankosi Čėčėnijoje, kad susipažintų su padėtimi, paragino ieškoti politinio problemos sprendimo, "dalyvaujant visiems respublikos gyventojams". Ji, kaip ir kiti tarptautinių organizacijų atstovai, kurie lankėsi visiškai sugriautame Grozne, išreiškė pasibaisėjimą tuo, ką išvydo. *REUTERS*

* **OKUPACINĖS PAJĖGOS.** Rusijos ginkluotųjų pajėgų generalinio štabo viršininko pirmasis pavaduotojas Valerij Manilov žurnalistams pareiškė, kad Gynybos ministerija atmeta galimybę derėtis su kuo nors iš čėčėnų kovotojų atstovų, įskaitant ir jos prezidentą Aslaną Maschadovą. Rusijos kariuomenė pradėjo Čėčėnijos operacijos specialiąją dalį, kurioje dalyvaus aviacija, žvalgyba, "specialios paskirties daliniai". V. Manilov pažymėjo, kad federalinių pajėgų grupuotė Čėčėnijoje sudaro apie 80 tūkst. kariškių. *INTERFAX*

* **PAGALBA.** Japonijos vyriausybė priėmė sprendimą suteikti 70 tūkst. JAV dolerių humanitarinę pagalbą čėčėnams, kurie šiuo metu apgyvendinti Ingušijoje. *INTERFAX*

* **PLANAI.** Rusijos ir Baltarusijos sąjungos valstybės sekretorius Pavel Borodin pareiškė, kad per artimiausius trejus-ketverius metus Ukraina ir Kazachstanas prisijungs prie Baltarusijos ir Rusijos sąjunginės valstybės. *ITAR - TASS*

* **PRITARIA KARIUOMENĖS DIDINIMUI.** 59 proc. Rusijos gyventojų teigiamai vertina bendros Rusijos ir Baltarusijos karinės grupuotės sudarymo galimybę.

* **NEPRITARIA DEMOKRATIJAI.** Rusijos visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centras paskelbė apklausos rezultatus, kurie parodė, kad tik 9,1 proc. Rusijos gyventojų visiškai sutinka, jog demokratinė sistema yra pati geriausia valdymo sistema. Tokiai nuomonei pritarė, nevisiškai tvirtai pasisakė, dar 38,7 proc. Šiai nuomonei nepritarė 23,7 proc. Kategoriškai demokratiniam valdymui priešinosi 4,2 proc., o 24,3 proc. nesugebėjo pareikšti nuomonės šiuo klausimu. Tyrimų centro sociologai padarė išvadą, kad Rusijos visuomenėje yra susiformavusi priešinga demokratijai nuomonė. Visuomenėje manoma, jog demokratinėje valdymo sistemoje trūksta realių darbų, stiprėja demagogija, kuri nepadaeda tvarkos įvedimui. *INTERFAX*

(Atkelta iš 1 p.)

noti, kaip mūsų gyvenimą pakeis euroatlantinė integracija, kokiems naujiems gyvenimo iššūkiams būtina pasirengti. Manau, kad šiais klausimais visuomenę informuoti daug atsakingiau privalėtų valstybės institucijos. Tikiuosi, kad čia dar svarbesnį vaidmenį atliks žiniasklaida. Lietuvos politikams ir tarnautojams neturėtume leisti savo nevykusių sprendimų dangstyti tariamais Europos Sąjungos reikalavimais, o žmonių permąstymą baimės paversti Europos baubu. Ar galime šandien spekuliuoti NATO ir Europos Sąjungos klausimais? Manau, kad nei tragiška dvidešimtojo amžiaus Lietuvos patirtis, nei dabarties tikrovė mums neleidžia naiviai šnekėti apie tautos saugumą be sąjungininkų. Neužmirškime Balio Sruogos perspėjimo: istorija mums lėmė "statyti namus ant Vezuvijaus".

Mūsų, visų Lietuvos piliečių, istorinė pareiga – užtikrinti saugią atkurtos valstybės ateitį. Užtikrinti laisvą, demokratinį gyvenimą savo vaikams ir anūkams. Gerai suprantame, kad Lietuva nesukurs tokios kariuomenės, kuri viena įstengtų ją apginti esamoje geopolitinėje erdvėje. Bet mes galime tapti Vakarų gynybinės sąjungos – NATO – nariais, įnešę į šią sąjungą savo indėlį. Tai reali mūsų ir ateities kartų saugumo kaina. Juo greičiau įsijungsime į Vakarų demokratijos gynybos bendriją, juo greičiau šios investicijos atsipirks: dabartinis mūsų gyvenimas taps stabilesnis, krašto ūkinė ir socialinė pažanga – spartesnė ir labiau užtikrinta. Manau, kad Europos Sąjunga – ne mažiau svarbus mūsų pažangos ir ateities gerovės garantas. Žinoma, šiandien galime mėginti dešimtmečių atotrūkį nuo Vakarų gyvenimo laimėjimų įveikti patys, be kitų paramos. Tik neužmirškime, kad Vakarų pasaulis nestovi vietoje. Dažnu atveju jis atsinaujina daug sparčiau už mus. Todėl vienintelis realus būdas Lietuvai išvengti provincijos atsilikimo – įlipti į greitąjį Europos traukinį, tapti višateise šio traukinio keleive.

Žinoma, šiandienos derybose su Briuseliu turime siekti kuo geresnių Lietuvos narystės sąlygų. Būtume naivūs, jei manytume, kad kas nors iš šalies dirbtinai spartins mūsų žingsnius Europos linkui – prievarta vers modernizuoti valstybę, efektyviau tvarkyti ūkį, spręsti socialines žmonių problemas. Mūsų krašto reformos ir aukštesni gyvenimo standartai visų pirma būtini mums patiems, o

ne Europos Sąjungai. Nuo mūsų pačių pastangų jie iš esmės ir priklauso. Turime aiškiai suprasti: narystė Europos Sąjungoje savaime neduos mums geresnio gyvenimo. Ji tik sudarys palankesnes sąlygas, kurioms esant, savo gerovę kursime patys. Niekam negalėsime perduoti ir atsakomybės už savo likimą. Šiandien mes neturime lėtinti šalies euroatlantinės integracijos darbų dėl anti-vakarietiško emocijų proveržių ar kai kurių politinių partijų rinkimų taktikos. Noriu priminti, kad Jūs, gerbiamieji Seimo nariai, jau šiandien galite pašalinti išlikusią teisinę Lietuvos įsijungimo į Europos Sąjungą kliūtį – pataisyti kai kurias Respublikos Konstitucijos nuostatas. Todėl dar kartą kviečiu visas parlamentines partijas: susitarkime dėl Konstitucijos pataisų ir dar iki šio Seimo kadencijos pabaigos padarykime valstybės rytdienai būtinus sprendimus. Tai būtų ištis prasmingas naujos politikos ženklas.

Manau, kad mūsų politika šiandien turi būti laisva nuo senų prietarų ir mitų. Lietuvos ateitį ji privalo aiš-

kiai projektuoti Europos dvasios ir ūkio erdvėje. Jokiu būdu negalime toleruoti antisemitizmo, neapykantos kitų kultūrų ir kitokio mąstymo žmonėms. Esu įsitikinęs, kad to apraiškos "laikinojoje sostinėje" tėra laikinos, kad jas atmeta Lietuvos visuomenė. Šiandien vis aiškiau suprantame: takoskyra tarp vidaus ir užsienio reikalų išnyksta. Dabartiniame krašto raidos etape mums būtina vieninga, integranti, vidaus bei išorės klausimus jungianti ir sumaniai sprendžianti valstybės politika. Lietuvos ūkio strategija jau dabar turi remtis nišų Europos ir pasaulio ekonomikoje paieška. Mums kuo greičiau reikia pereiti prie šiuolaikinės "rinkų diplomatijos". Ir čia privalome būti tokie pat atkaklūs ir veržlūs, kokie buvome, siekdami savo nepriklausomybės įtvirtinimo. Konkrečių darbų šioje srityje visų pirma laukiau iš diplomatinės krašto tarnybos. Stiprus, dinamiškas Lietuvos ūkis ir juo pagrįsta žmonių gerovė – vienas svarbiausių valstybės siekių. Šiandien turime dėti pagrindus ilgalaikiam ūkio augimui. Atrodo,

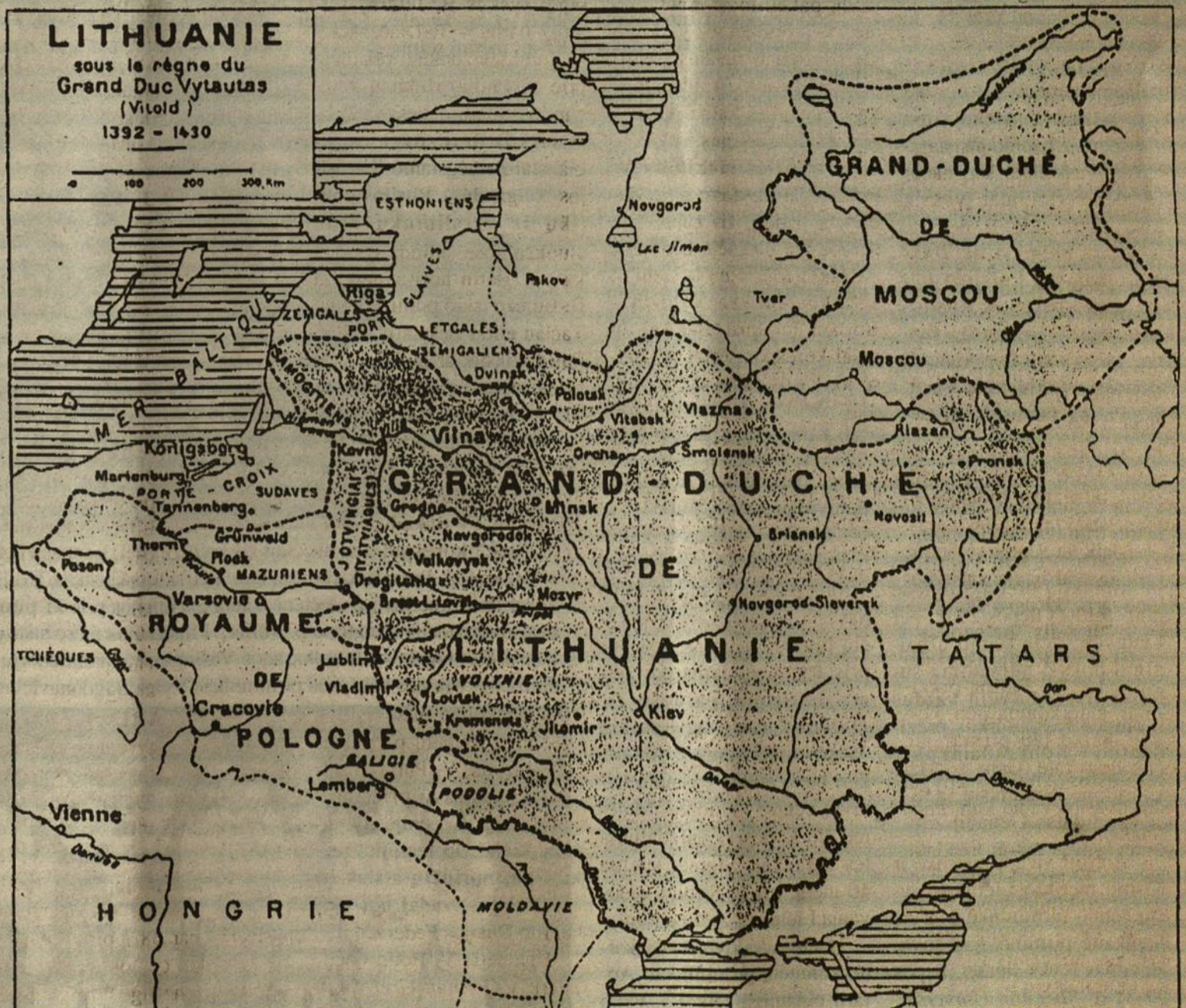
kad ta kryptimi stengiasi eiti dabartinė Vyriausybė. Jai tenka padaryti tai, ko nepadare ankstesnės vyriausybės, turėdamos ir geresnes sąlygas, ir daugiau laiko. Todėl ypatingai svarbu, kad ministrų kabineto darbai nebūtų vilkinami, kad jie būtų visiems aiškūs ir orientuoti į ateitį – kad nuosekliai remtųsi naujos politikos principais. Manau, kad ši politika kuo didesnę verslo laisvę turi derinti su strateginėmis šalies ūkio plėtotos nuostatomis. Ir ne tik. Ji privalo diegti sąžiningą konkurenciją bei mokestinę drausmę. Turime Lietuvoje sukurti pastovias ir palankias, dirbtinių biurokratinių kliūčių nevaržomas verslo sąlygas. Mano supratimu, tokios sąlygos – tai pagrindinė prielaida verslui atsigauti, kartu – ir žmonių gerovei augti.

Šį uždavinį savo metiniame pranešime kėliau jau pernai, bet tuometinės Vyriausybės likau nesuprastas. Dabartinio ministrų kabineto sudaryta "Saulėtekio" komisija pateikė pirmuosius siūlymus, kaip supaprastinti mokesčių sistemą, pagyvinti kapitalo rinką, patobulinti muitinės

darbą. Vis dėlto raginčiau Vyriausybę šiose srityse neapsiriboti vien daliniais sprendimais. Manau, kad dabartinė mokesčių sistema reikalauja nebe dalinių pataisų, bet esminio pertvarkymo. Ją turime suderinti su civilizuotose kraštuose nusistovėjusiais standartais ir padaryti adekvačią šių dienų ūkio tikrovei. Tą įstengsime, tik sukūrę naujus ir atsisakę atgyvenusių mokesčių įstatymų, kurie neretai atspindi penkerių ar net dešimties metų senumo ekonominę ir socialinę realybę.

Vienu svarbiausių Vyriausybės uždavinių šiandien išlieka valstybinių monopolijų pertvarkymas. Ilgai nereformuotos ir prastai valdomos šios monopolijos, užuot tapusios tvirta atrama Lietuvos ūkio plėtrai, virto sunkiais, mūsų ūkį skandinančiais svorsčiais. Iš sovietinių laikų paveldėjome nepaprastai didelį, Lietuvos poreikius gerokai prašokantį energetikos ūkį. Sėkmingam jo tvarkymui reikėjo ir tebereikia ne tik modernios bei sąžiningos vadybos, bet ir labai didelių investicijų. Ir vieno, ir kito pritrūkome.

(Pabaiga – kitoje laidoje)

From: Maucière, Jean. SOUS LE CIEL PÂLE DE LITHUANIE. Paris, Librairie Plon.

LIETUVA VYTAUTO DIDŽIOJO LAIKAIS

Amerikos Lietuvių Tautinėje sąjungoje

MARIJOS TŪBELYTĖS-KUHLMANIENĖS

DARBŲ PARODA ST. PETERSBURG, FL

Balandžio 1-2 dienomis, Lietuvių klubo mažojoje salėje įvyko Amerikos lietuvių tautinės sąjungos skyriaus narės, dailininkės Marijos Tūbelytės-Kuhlmanienės kūrybinių paroda. Lankytojai turėjo gerą progą susipažinti su 25 paveikslais, atvaizduojančiais spalvingą Lietuvos gamtą.

Parodą atidarė Lietuvių klubo pirmininkas Albinas Karnius, paminėdamas, kad tai – ne pirmoji šios dailininkės paroda mūsų klube. Jis džiaugėsi dailininkės darbštumu, sakydamas, kad Floridoje daugiausia apsigyvena lietuviai, pasiekę pensijinį amžių, norintys pailsėti po darbų šiaurėje. O štai dailininkė Marija savo energija rodo

mums pavyzdį. Ji skatina, kad išugdytas talentas neturėtų likti nebenaudojamas, išėjus į pensiją. Pirmininkas palinkėjo jai sveikatos ir kūrybingų ateities dienų.

Dailininkė Marija Kuhlmanienė padėkojo klubo pirmininkui už gražiai pravestą jos kūrybinių parodų atidarymą bei visiems šiame lietuvių telkinyje gyvenantiems meno mėgėjams, apsilankiusiems parodoje. Menininkė papasakojo, kad pasirinktoji tema – lietuviški gamtovaizdžiai – yra arčiausiai prie širdies. Ji nemėgstanti tapyti didmiesčių, nors mūsų senelis Vilnius ir gali didžiulėti savo istoriniais pastatais.

Juozas Šulaitis

Nepriklausomos Lietuvos ministerio pirmininko Juozo Tūbelio dukra Marija Tūbelytė-Kuhlmanienė dažnai su savo kūriniais dalyvauja Amerikos meno galerijų rengiamose parodose ir gauna premijas. Jos darbus, traukiančius lankytojų žvilgsnį, galima pamatyti ir kitų miestų meno galerijose bei privačiose kolekcijose. Šį pavasarį dailininkė vėl vyksta į Lietuvą. Ji žada aplankyti dar nematytas vietas, kad sugrįžusi galėtų perkelti jų vaizdus ant drobės.

St. Petersburg, FL telkinio lietuviai linki jai toliau kurti, dalyvauti parodose ir tuo gražiai garsinti Lietuvos vardą.

Filadelfijoje iškilmingai paminėta Vasario 16-oji ir Kovo 11-oji

1. Filadelfijos Šv. Jurgio lietuviškosios parapijos klebonas, prel., dr. Juozas Anderlonis ragina Lietuvą mylėti ne vien todėl, kad ji yra mūsų tėvų žemė. Ji verta meilės už tautos sugebėjimą išlikti ir prisikelti nepriklausomam gyvenimui, nežiūrint ilgų okupacijos metų, skausmų ir vargų.

2. Lietuvos Respublikos Nepaprastasis ir Igaliotasis ambasadorius Jungtinėse Tautose dr. Oskaras Jusys skaitydamas pagrindinį pranešimą JAV LB Filadelfijos apylinkės surengtame Vasario 16-osios ir Kovo 11-osios minėjime, pabrėžė, kaip svarbu Lietuvai būti kuo greičiau priimtai į NATO. Jis supažindino klausytojus su Lietuvos misijos prie Jungtinių Tautų organizacijos veikla, paminėdamas apie palankų JT vadovų požiūrį į Lietuvą, kaip pažangią valstybę, sugebančią savas problemas spręsti demokratinėmis priemonėmis.

LIETUVOS VYČIŲ ŽINGSNIAI PASIRUOŠIMAS SEIMUI

Balandžio 8 d. Filadelfijoje (Philadelphia, PA) Šv. Jurgio parapijos salėje įvyko Lietuvos vyčių Centro valdybos posėdis. Dalyvavo Centro valdybos nariai iš Illinois, Maryland, Michigan, Ohio, Pennsylvania, New Jersey ir New York valstijų. Juos globojo Filadelfijos vyčių 3-oji kuopa, veikianti prie Šv. Jurgio parapijos.

Susirinkimo pradžioje dvasios vadovas prelatas Juozas Anderlonis sukalbėjo maldą, pasveikino dalyvius ir palinkėjo sėkmingo posėdžio. Lietuvos vyčių kuopos vardu pasveikino kuopos vicepirmininkė Irene Ozalis. Posėdžiui vadovavo pirmininkas Jonas Mankus. Finansų sekretorius Mark H. Bell pranešė, kad atnaujintos dvi kuopos: 6-oji, veikianti Hartford, Connecticut ir 86-oji, veikianti Gary, Indiana. Prisijungė daug naujų narių. Iš viso Lietuvos vyčių organizacija dabar turi netoli trijų tūkstančių narių.

Garbės narių komiteto pirmininkė Loretta Stukienė pranešė, kad liepos 29 d., per Lietuvos vyčių seimo užbaigimo pokylį numatoma suteikti Garbės vyčių vardus Lietuvos Respublikos prezidentui Valdui Adamkui ir Naujosios Anglijos apygardos dvasios vadui kun. Peter Shakalis.

Antroji vicepirmininkė ir 87-ojo metinio Lietuvos vyčių seimo pirmininkė Marytė Šepikaitė priminė, kad suvažiavimas įvyks šiemet, liepos 27-31 d. Sheraton Universal viešbutyje, Los Angeles, California. Jame dalyvaus Lietuvos Respublikos prezidentas ir ponis Alma Adamkienė. Prezidentas bus pa-

Regina Juškaitė-Švobienė gerbtas už jo nuopelnus Lietuvai. Seime taip pat dalyvaus žymi aktorė Rūta Kilmonytė-Lee. Numatoma, kad dalyvaus ir trys sesutės Griakavičiūtės (Emilija, Ani ir Loreta) bei buvęs detroitietis akordeonistas Art Walunas iš Parowan, Utah, su orkestru.

Suvažiavimui ruošiamasi gana kruopščiai. Bus daug malonių staigmenų. Taigi savaitgalis bus įdomus. Seimo rengimo komitetas kviečia visus gausiai dalyvauti suvažiavime.

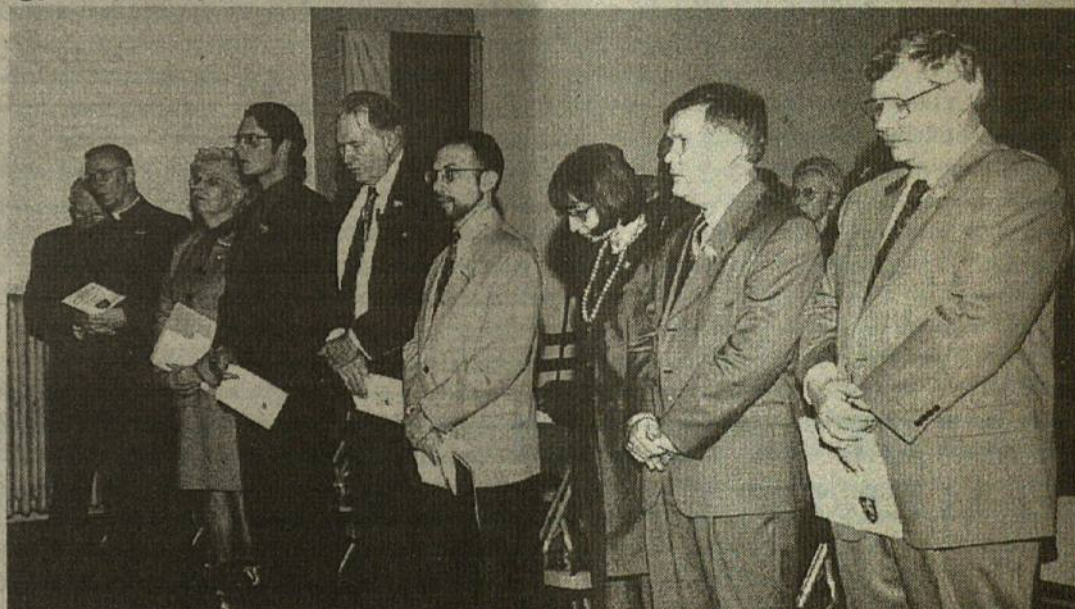
Amerikos Vidurio vakarų apygardos pirmininkas Robert A. Martin, Jr. pranešė, kad pirmininko Jono Mankaus pakviestas, jis ir seselė vienuolė Johanna Shainauskas dalyvavo lietuvių organizacijų suvažiavime, įvykusiame praėjusių metų gruodžio mėnesį, Čikagoje. Buvo gera proga pabendrauti su kitomis lietuvių organizacijomis.

Lietuvių kalbos ir kultūros pirmininkas muz. Faustas Strolia pranešė, kad jam buvo pavesta pateikti Lietuvos vyčių himno" pataisas. Jos bus pristatytos vyčiams per seimą. F. Strolia paruošė T. Dubois " religinę kantatą "Septyni Kristaus žodžiai", kuri buvo atlikta Pasaulio lietuvių centre Lemonte. Matėme šio koncerto vaizdajuosčių ištraukas. Šiemet sueina 40 metų, kai F. Strolia vadovauja Lietuvos vyčių chorui.

Centro valdybai atsiskaitė komitetų pirmininkai. Aptarti einamieji reikalai, vyko diskusijos, priimti nutarimai. Posėdis baigtas malda, kurią sukalbėjo CV sekretorė – seselė vienuolė Johanna Shainauskas.

Mišias Šv. Jurgio bažnyčioje vakare aukojo prelatas Juozas Anderlonis ir vikaras prelatas Francis Beach. Giedojo parapijos choras. Po Mišių visi susirinko parapijos salėje, kur Szczepanski šeima paruošė gardžią vakarienę.

Sekantis Centro valdybos posėdis numatytas liepos 26 d., Los Angeles, CA, per 87-ąjį metinį seimą.

3. Minėjimo rengėjai su svečiais (iš kairės): prel. Leonas Peciukevičius, Šv. Andriejaus lietuviškosios parapijos klebonas, kun. Petras Burkauskas, LB Filadelfijos apylinkės valdybos vicepirmininkė Teresė Gečienė, Lietuvos misijos prie JT pirmasis sekretorius Tomas Bliznikas, svečias iš Vašingtono p. Miller, Filadelfijos mero atstovas David Hyman, ministrė, dr. Nijolė Zambaitė iš LR ambasados Vašingtone, ambasadorius, dr. Oskaras Jusys ir LB Filadelfijos apylinkės valdybos pirmininkas Vytas Bagdonavičius.

4. Vinco Krėvės lituanistinės mokyklos mokinių chorelis, vadovaujamas mokytojos Violetos Razgaitienės, žada šviesią ateitį Filadelfijos lietuvių telkiniui. (Nukelta į 8 p.)

Jaunimo puslapis

Šarūno Barto filmų premjera

Gegužės 6 d., šeštadienį, 9:25 v.v., *Cleveland Cinematheque* salėje bus rodomi jauno, bet jau plačiai žinomo Lietuvos režisieriaus Šarūno Barto filmai: "Trys dienos" ir "Koridorius".

Režisierius, gimęs 1964 m., laikomas naujos krypties atstovu Lietuvos kino mene. Jo ryšys su kinu prasidėjo 1985 metais, kai tuo metu populiariame TV seriale "Šešiolikmečiai" (rež. R. Banionis), jis suvaidino vieną iš pagrindinių vaidmenų.

Šarūnas Bartas-baigęs Maskvos Kinematografijos

Ingrida Janušauskaitė

institūtą. Jo sukurti filmai jau sulaukė visuotinio pripažinimo. Filmas "Trys dienos" Berlyno kino festivalyje buvo apdovanotas specialiu prizų už svarbių problemų iškėlimą, taip pat "Fipresci" žymeiniu – už stiliaus originalumą.

Tradicinės dramaturgijos nesilaikoma ir kituose jo filmuose: "Koridorius", "Keletas iš mūsų", "Namai". Tai – dažniausia laisvos struktūros darbai, nuspalvinti melancholiška nuotaika, tylą ir vienatvę. Dėl šių ypatybių jaunasis

kino menininkas neretai lyginamas su garsiuoju rusų režisieriumi A. Tarkovskiu.

Abu filmai, kuriuos išvysite tą vakarą, įgarsinti lietuvių ir rusų kalbomis – su užrašais anglų kalba. Jų trukmė – 154 min. Bilieto kaina – \$6.

Taip pat norėčiau priminti, kad kino meno mėgėjai *Cleveland Cinematheque* salėje ras tikrą atgaivą po dienos darbų, pažiūrėję, pavyzdžiui *Francois Truffaut* arba *Pedro Almodoval* filmus. Išsamesnes žinias apie filmus galite rasti Interneto puslapyje: www.cia.edu

Daiva Jaudėgytė

LIŪDESYS

Stoviu po šniokščiančiu kriokliu, kuris lyg pasakų drakonas švirksčia šaltus vandens purslus. Bet ar tai vanduo? Ne, tai – liūdesys, su didžiausiu triukšmu krintantis nuo aukštų skardžių. Vis sunkiau ir sunkiau išsilaikyti ant kojų. Atrodo, jau nebeatlaikysiu galingos, vėl užgriūvančios srovės. Atrodo, tuoj prarys mane ši bejausmė, putojanti gelmė. Skausmas naršo lyg kokiame užburtame labirinte. Sūrios ašaros susipina su purslais ir šoka pašėlusį šokį. Tarsi mano kūnas būtų jo šokių aikštelė.

Prasideda haliucinacijos: matau pavasarį. Pirmasis jo pranašas čyrena dangaus žydrynėje. Bet ar tai tik paukštis? Ne, tai – troškimas. Trokštu gyventi, nes esu gyvenimo besotė. Noriu viską labiau mylėti.

Stebuklas! Skausmas pavargsta, bet ne aš! Liūdesys nusilpsta, bet ne aš! Pamažu jo krioklys nurimsta. Gelmės skaidrėja, vanduo nusenka. Ramus jo paviršius tampa krikštolo veidrodžiu. Liūdesys nugalėtas!

SAPNAS AR TIKROVĖ?

Tik viena, bet taip ilgai laukta akimirka. Tik vienas

Po filmo "Enslavement" peržiūros. Iš kairės: filmo režisierius James Keach, akt. Jane Seymour ir akt. Keith Carradine.

Edmundo Atkočiūno nuotr.

Vincent van Gogh paveikslų paroda Detroite

Kovo 12 d. Detroito Meno institute (*Institute of Arts*) atidaryta *Vincent van Gogh* (1853-1890) meno darbų paroda. Tai pirmoji paroda, kurioje išryškinami ypatingi šio olandų dailininko pasiekimai portretinėje tapyboje. Pateikti darbai apima plačią jo kūrybos įvairovę – pradedant nuo ankstyvųjų piešinių ir eskizų, baigiant draugų portretais ir autoportretais. Kūriniai išdėstyti chronologine tvarka.

Didžiojo dailininko gyvenimas buvo labai sunkus. Kurdamas ypatingos vertės paveikslus, pats nuolat kentė finansinius nepateklius. Tik paskutiniuosius dešimt savo gyvenimo metų *Vincent van Gogh* galėjo atsidėti menininko darbui. Bet ir per trumpą, tragiškai nutrūkusį savo gy-

Ingrida Janušauskaitė

venimą jis sugebėjo paskatinti mus kitomis akimis pažvelgti į pasaulį. Jo paveiksluose – eiliniai žmonės: seneliai iš globos namų, paprasti, sunkiai dirbantys valstiečiai, jaunas kareivis, pagyvenęs paštininkas. Kiekviena portrete nuostabiai išryškintas asmens charakteris, patirtis, pergyvenimai. Matome ir garsaus jo paveikslų "Bulvių valgytojai" kūrybos proceso dalis – atskirų personažų portretus.

Susidomėjimas *V. van Gogh* kūriniais – didžiulis. Balandžio 16 d., kai lankėmės parodoje, lankytojų srautas plaukė nenutrūkstama srove. Maloniai nuteikia puikiai apgalvotas kūrinų išdėstymas, pateikti išsamūs užrašai. Papildomus paaiškinimus

galima išklaudyti, naudojantis individualia garsine aparatūra, kuria aprūpinami visi parodos lankytojai.

Vincent van Gogh darbų paroda veiks iki birželio 4 d. Nepraleiskite progos joje pasisvečiuoti. Turintieji kompiuterius, išsamias žinias apie parodą gali rasti Internetu, atsivertę puslapį: www.visitdetroit.com

Bilietus patartina įsigyti iš anksto. Čia vėl jums gali padėti Internetas: www.ticketmaster.com

"Dirvos" bendradarbiai reiškia ypatingą padėką Detroito Meno muziejaus administracijai už suteiktą galimybę pamatyti šią nuostabią parodą. *We are very thankful to The Detroit Institute of Arts for letting us enjoy this great art event.*

LIETUVAI REIKIA STIPRAUS MENINIO ISTORINIO FILMO

Neseniai "Writers of America Theater" kinoteatre (135 S Doheny, Beverly Hills, CA) įvyko naujo istorinio meninio kinofilmo "Enslavement" ("Vergijos panaikinimas") peržiūra. Režisierius James Keach šį filmą sukūrė "Showtime" studijoje. Filmo scenarijų parašė Christopher Lofton. Vieną iš pagrindinių vaidmenų – istorinę šlovę pelniusios moters Fanny Kemble, kovojusios už vergovės panaikinimą Amerikoje – atliko aktorė Jane Seymour. Kitą pagrindinį vaidmenį – juodaodžio vergo Joe atliko aktorius Adewale Akinnuoye-Agbaje.

Pagrindinė naujojo filmo mintis – laisvės siekimas. Ši tema labai svarbi Lietuvai. Laisvė įkūnijama ne tik išoriškai, bet ir asmenybės vidu-

je. Ji išreiškia asmenybės brandimą. Kiekvienas turime siekti tiek savo asmeninės, tiek tautos bei valstybės laisvės. Laisvė – pasaulinė vertybė. Ja grindžiamas švietimas, mokslas, visa tautos kultūra. Tai – pagarba vienas kitam. Tai – vienos tautos pagarba kitai tautai.

Po peržiūros pakalbinau režisierių James Keach bei aktorius – Jane Seymour ir Adewale Akinnuoye-Agbaje. Jie gana šiltai atsiliepė apie Lietuvą. Adewale prisipažino nežinojęs apie tai, kad Lietuva ilgus šimtmečius kentė okupacinį jungą. Tačiau mus iškart sujungė tautų kova už nepriklausomybę!

Norint ką nors pasiekti, reikia daug pasišventimo ir ištvermės. Reikia daug ką keisti ir rizikuoti. Lietuva bū-

tinai turėtų sukurti gerą meninį istorinį filmą apie save. Tai leistų labai daug papasakoti pasauliui apie save. Lietuviai negali būtų atsitvėrę nuo pasaulio. Norint išsaugoti nepriklausomybę, reikia ir kitų tautų pagalbos. Reikia kitiems labai išsamiai ir vaizdžiai papasakoti apie savo tautą, jos istoriją, kultūrą, dabarties siekius. Tokie meniniai kultūriniai renginiai labai suvienija ir savosios tautos žmones, sujungia juos bendram savo ateities kūrimui.

Reikia kreiptis į tuos, kurie galėtų dalyvauti, sukuriant tokiam kinofilmui būtiną finansinę bazę. O kol kas perduodu linkėjimus Lietuvai nuo jau minėtų Hollywood žvaigždžių.

Edmundas Atkočiūnas

Atstumtųjų kartos turtai DOVANA, PARUOŠTA PER 40 METŲ

TAI BUVO
LYG UŽVAKAR

Vacys Rociūnas
(Pabaiga. Pradžia - 15 nr.)

Taip jau gyvenimas susiklostė, kad atvykęs iš Rietavo vidurinės mokyklos į Telšių Vyskupo Valančiaus vardo valstybinę gimnaziją su stiprintu gamtos ir matematikos dalykų dėstymu, susipažinau su Estera, jau artėjant abitūros laikui. Estera lydėjo akylūs mūsų klasiokų žvilgsniai. Stebėjome jos jaunystės šypseną, grakštų judesį, išpuolingus pašnekesius. Ji ir jos artimiausia draugė Elzė Mackevičiūtė – Telšių katedros zakristijono duktė – buvo vyresniųjų klasiokų dėmesio centre.

Tuo metu Telšių gimnazijos auklėtiniai gana plačiai reiškėsi sporto ir kūrybos pasaulyje. Nepamirštami: poetas Vytautas Mačernis; mano klasės draugas Paulius Jurekus, ketverius metus trynęs tą patį gimnazijos suolą, rašytojas, poetas, dekoratorius; poetas Aleksandras Radavičius-Radžius; Adolfas Daukantas. Jie ne tik šioje gimnazijoje susibūrė į literatūros būrį, bet vykdavo ir į kitas gimnazijas dalyvauti literatūros šventėse. Ir Estera dalyvavo tame būrelyje, gražiai deklamuodavo Maironio, Aisčio ir kitų poetų eiles. Taigi mano pažintis su Estera, užsimezgusi nuo Telšių gimnazijos laikų, o vėliau – su jos šeima – vyru Stasiu Golšanskiu (Alšėnu) ir jų vaikais beveik nenutrūkstamai tęsiasi iki šių dienų: Laukuva, Telšiai, Vokietija, Amerika.

Ši popietė – Esteros Alšėnienės kūrybos pristatymas skaitančiai lietuvių visuomenei. Apie jos trilogiją, jos kūrybinį įnašą į lietuvių literatūrą girdėsime iš rašytojo, žurnalisto Pauliaus Jurkaus ir Lietuvos literatūros Rasos Praininskienės įžvalgių recenzijų. Bet šia proga nors trumpai reikėtų žvilgtelėti į Esteros, kaip "Dievo paukštelės" – karo pabėgėlės, "grinorės", kaip ir daugelio iš mūsų, kelią.

Estera Vaitkutė gimė 1922 m. rugpjūčio 1 d. Židikuose, Mažeikių apskrityje, kur gimusi ir mūsų žinoma rašytoja Marija Pečkauskaitė – Šatrijos Ragana. Tėvas buvo vargonininkas. Estera – trečias kūdikis šeimoje. Pirmasis broliukas mirė, siaučiant karo epidemijai. Po jo gimė Elenutė, vėliau Estera. Šeima kurį laiką gyveno špitolėje (parapijos namuose), vėliau pasistatė namą. Įsikėlę, atidarė krautuve, kurią jos mama ir tvarkė.

1941 m. baigusi Telšių gimnaziją, Estera įstojo į Kauno Medicinos universiteto farmacijos fakultetą. Uždarus universitetą, lankė farmacijos kursus ir gavo vaistininko padėjėjos pažymėjimą. Buvo paskirta dirbti Telšių miesto savivaldybės vaistinėje.

1944 m. spalio 6 d. su keliais lietuvių pulko kariškiais ir jų šeimomis išbėgo į Rytprūsius. Vokietijoje, Tueringijoje gyveno jos dėdė. Po didelių vargų atsirado Tueringijos Vachoje, iš kur per Eisenachą, Wurzburg DP stovyklą atsirado Selingen DP stovykloje, Bavarijoje. 1945 metais iškėkė už Stasio Golšanskio. Čia gimė duktė Stefutė ir sūnus Paulius. Vėliau, priimant JAV pilietybę, pakeitė pavardę. 1949 metais atvyko į *St. Joseph, Michigan*, o 1950 metų vasaryje persikėlė į Klyvlendą (*Cleveland, OH*).

Nuo 1933 m. – ateitininkė. Klyvlende dirbo su jaunučiais, padėdavo moksleiviams ateitininkams, buvo "Ateities" klubo valdyboje, mokytojavo vyskupo Motiejaus Valančiaus lituanistinėje mokykloje. Priklausė tėvų komitetui. Talkino "Tėvynės garsų" radijui. Dabar – aktyvi šv. Jurgio parapijos talkininkė.

ESTEROS ALŠĖNIENĖS TRILOGIJA "IŠALUSI VALTIS"

Paulius Jurekus

Susirinkome pasidžiaugti lietuviška kūryba, neseniai išleista knyga "Išalusi valtis". Jos veiksmas prasideda vasaros rytą Žemaitijos vietovėje Pavarduvyje – prie Varduvos upės. Autorė supažindina su pagrindiniais knygos veikėjais. Jaunimas – Agnė, Audra, Stasė, Andrius, Vytautas, Jonas – plaukioja valtimi prie malūno upės užtvankoje, o vyresnieji – tėvai Stakniai, dr. Valaitis, klebonas, gimnaitis Antanas Gudėnas, vyresnysis Staknių sūnus Liudvikas – šnekučiuojasi prie valgių apkrauto stalo malūno kieme.

Pirmoje dalyje – "Agilėje" veiksmas prasideda, kai Agilė jau augina du vaikus. Tėvui, turtingam daktarui, susirgus, būdama 17-kos metų, išteka už pamotės meilužio, norėdama atkeršyti pamotei už neištikimybę tėvui, manydama, kad tuo iškėkimu atims jai meilužį Alfą. Vestuvinės apeigos – bažnyčioje, bet be puošnios suknelės, jokio pamergių būrio, be

puotos. Pirmąją povestuvinę naktį jaunasis praleidžia pas pamotę, o Agilė lieka viena.

Gyvenimas eina toliau: Alfa perkliamas į Pavarduvį, bet greitai ir čia susiranda meilužę – Deksnienę. Jis nenkenčia Agilės, muša ją ne tik žodžiais. Agilė, norėdama išlaikyti šeimą ir vaikams tėvą, kenčia. Alfai gyvenimas su meiluže Deksniene brangiai kainuoja. Jis vagia iš banko, kuriame dirba, patenka į kalėjimą. Kalėjime pjausto rąstus. Užgriūva rąstai ant kojų, sužeidžia. Įsimeta gangrena. Ligoninėje nupjauna kojas.

Alfa ima rašinėti iš kalėjimo Agilei gaudžius meilės (Nukelta į 9 p.)

Filadelfijoje iškilmingai paminėta Vasario 16-oji ir Kovo 11-oji Petro K. Vaškio nuotraukos, Teresės Gečienės tekstas

5. Minėjimo vedėjai – Irena Mauricienė ir Vytas Mašalaitis, puikiai vykdę savo pareigas.

6. Filadelfijos tautinių šokių grupė "Žilvinas", vadovaujama Esteros Bendžiūtės-Washifsky, ne vieną žiūrovą paskatino vykti į XI lietuvių tautinių šokių šventę, kuri įvyks Kanadoje, Toronte liepos 1-2 dienomis.

7. Filadelfijos jaunosios kanklininkės, vadovaujamos muziko Juozo Kasinsko (kairėje), tarsi į Lietuvą nukėlė minėjimo dalyvius.

8. Filadelfijos "kaimo kapela", vadovaujama Lynn Cox, muzikos garsais lydėjo minėjimo programoje dalyvavusias meno grupes. Iš kairės: Juozas Kasinskas, Lynn Cox ir Brigita Pompolytė-Kasinskienė.

(Atkelta iš 8 p.)

DOVANA, PARUOŠTA PER 40 METŲ

laiškus. Agilei jo gaila, išperka iš kalėjimo. Vežimėlyje jis išvažiuoja per kalėjimo vartus. Agilė neskuba prie jo, laukia kitoje gatvės pusėje. Jis pasistumia į gatvę, bet tuo metu pravažiuojantis sunkvežimis jį sužeidžia.

Antroji dalis – "Audra". Audra – ištėkėjusi ir turi sūnų Audriuką. Jos vyras – turtin gas ministerijos valdininkas Antanas Gudėnas. Gyvena jie gražiame bute, turi tarnaitę. Gudėnas žymiai vyresnis už Audrą, labai pavydus, savanaudis. Audra patiki žymiausio solisto gražbylyste, kad tikrai ją mylės, ir vyrui išvažiavus į Naujų metų sutikimą ir palikus ją namuose, supykusi palieka Gudėną ir apsisprendžia gyventi su solistu Eugenijum. Neilgai pas jį gyvena, išeina iš jo ir apsigyvena viena. Daug dirba ir, padedant broliui Vytui, išmoksta daug pirmaeilį vaidmenų.

Teisėjas neleidžia jai pasiimti sūnaus. Dainuodama operoje "Madam Butterfly", pamato parterijje Audriuką. Dainuoja labai jausmingai, su dideliu įkvėpimu. Išgarsėja, išvažiuoja pasimokyti į Italiją. Grįžusi tampa pirmąja soliste. Su niekuo nebendruoja, tik dirba, ilgisi sūnelio. Miršta brolis Vytas, ir Audra įkrinta į depresiją. Globojama ją pažinusio Tomo Daugirdo ir jo svainio, nugali depresiją, pasveiksta. Miršta sūnelis, sirgęs kraujo vėžiu. Netekusi abiejų mylimiausių – brolio ir sūnelio – likusi vieniša, išvažiuoja vėl į Italiją.

Trečioji dalis – "Agnė". Buvusi mokytoja Agnė, iš-

niekinta kaimo berno pirtyje, pasidaro alkoholi ke. Elgetauja, norėdama pasirinkti pinigų degtinei. Gyvena su pavainike dukra Emilija-Ema labai skurdžiai. Emai gėda girtuokliaujančios motinos. Prašo jos, kad negertų. Bet motina daro savo: dar labiau geria, pakliūva į ligoninę. Ten būdama, pavagia seselės palatą, batus, pirštines, kepurę ir pinigus. Patenka į kalėjimą.

Žmonai Audrai ji palikus, Antanas Gudėnas pasiūlo pagloboti Ema, kol sugrįš motina. Kai jis ima reikšti Emai savo gašlius jausmus, ši pabėga. Suradęs ją ir surišęs, parsiveža ją atgal į savo namus. Patenkintas, geria konjaką stiklinėmis ir visai nusigeria.

Iš pat ryto tarnaitė Barbutė virina skalbinius dideliose katiluose. Gudėnas ją išveja, o ji, nubėgusi pas kaimynus, paskambina Agnei į ligoninę, kad Gudėnas nužudė Ema. Agnė atvažiuoja. Prigaravusi virtuvė ir čia pat karšto vandens katilai jai primena jos nuskriaustos jaunystės aplinkybes. Ji pagriebia katilą ir užverčia ant miegančio Gudėno. Motina ir dukterė sugrįžta į savo namus.

Alkoholi ke motina ligoninėje tiek atsipalaiduoja nuo girtuokliavimo, kad jau pajėgia pasikalbėti su dukra ir net jos atsiprašyti. Gavusi smegenų priepuolį, nuvežta į ligoninę, miršta. Jai mirus, Ema, radusi motinos dienoraštį, jį perskaito. Sužinojusi motinos nelaimę, labai jos gailisi.

Šiurpi ir liūdna ši istorija,

bet gražus pavyzdys kilnios, mergaitės, energingai kovojančios su nepažabota seno vyro aistra.

Ši knyga mane nuvedė į nuostabiausią žemės kampeį – Žemaitiją: "Gražus Žemaitijos kampelis. Nesikeičia, nors ateina kitos kartos, kaip ir visur, bet tvenkinys, malūnas, Varduva, pušynas, vis tie patys, kaip ir ten gyvenusių prisiminimai..." Taip nesinori užversti paskutinį knygos lapą, nesinori atsisveikinti su Agile, Andriumi, Emilija. Gal tik nuvilnijusi Varduva ir ošiantys medžiai prisimena dar juos. Tačiau romanas – trilogija parašytas taip, tarsi atrodo, jog gali sutikti senuką kleboną ir paugusius Agilės vaikus, bevaikščiojančius Varduvos pakrantėmis.

Linkiu "Išalusiai valčiai" su pavasario šypsniu, glostomai šilto vėjo ranka, išplaukti ir suteikti skaitytojams daug malonių valandų.

KNYGA PERSKAIČIUS

Rasa Praninskienė

Užverčiau paskutinius šio kūrinių lapus. "Kur tos vasaros? Tik išlikę prisiminimai vėl trumpam švystelėjo į vienišas apsiniaukusias valandas." Aš prisiminiau Žemaitiją, kur "nepavargusi dar skubėjo Varduva", kur Šarnelės kalnas, mojančios žvaigždėtomis skraistėmis tyliomis vasaros naktimis. Ir Raganų kalnas tas pats, ir medžių šešėliai vis taip pat svaigina.

Romano puslapiuose pa-

sklidusios Agilės, Audros, Agnės istorijos. Jos – tokios skaudžiai tikros. Rodos, jei ten būčiau, sutikčiau Agilę, kuri eina nepaliesdama ir kalba neužgaudama. Rodos, sutikčiau Audrą su Vytu. Girdėčiau jazmino brūžavimą į klebonijos langą ir liūdną karvės Mėlenės baubimą.

Net nemoku apsaityti, kaip tikroviškai ir vaizdžiai romano autorė aprašo kelių žmonių gyvenimus. Subtiliai piešiami moterų charakteriai. Savotiškas romano stilius, graži, neperkrauta sinonimais ir įvairiais palyginimais, kalba. Daug dialogų. Beskai tydamas šimtą kartą gali supykėti ant nuolankios Agilės, kurios balsas švelnus, lyg pavargęs (kokie taiklūs apibūdinimai!). Gali nepritarti arogantiškai Audrai ir nekęsti girtuoklės Agnės. Bet pasisukus gyvenimo raidai, jo kryžkelėje pamatai jau kitokias moteris: ryžtingą Agilę, beatitiesiančią Agnę ir sušvelnėjusią Audrą.

Romano siužeto linija – intriguojanti, o tai tiesiog neleidžia atsitraukti nuo kūrinio. Vasaros draugų grupė, lyg ir visiškai atskiri žmonių likimai, gyvenimai. Bet kaip jie artimai susiję ir susipynę! Rodos, dar vakar mane, kad tai tik draugai, o paaiškėjo, kad Agilė ir Vytas – sesuo ir brolis. Keistas Audros ir Emos panašumas. Jos – teta ir seserė. Lyg iš gyvenimo verpetų išnyra Gundžio bei baisiai sužalotos vienuolės likimai.

Patraukia ir Andriaus tetulės Petronėlės likimas: "Ji

yra kaip bedugnis šulinys, į kurį sumetame savąsias bėdas, džiaugsmus, nusivylimus..." Tokių žmonių retai sutiksi, bet kaip gera, kai tokį turi.

Įtikinamai nupiešti vyrų charakteriai, nors jie lieka lyg antrame plane. Tarsi priešpriešai pastatomi Alfoso Jurkūno ir Andriaus Staknio portretai, savotiškai piešiamas Jono Skirmanto virtimas vienuoliu Gabrieliumi. Tragiškas, bene pats įdomiausias, kaip vyro, Vytauto Vaneikio likimas. Įspūdingai perteiktas ir Antano Gudėno portretas. Jau vien ką reiškia padų kutenimas...

Kiekvieno žmogaus meilė mamai – skirtinga, kaip ir mama – kiekvienam vis kitokia. Rūpestingoji Agilė vienaip myli savo vaikus. Audros meilė vaikui atsiskleidžia gyvenime vienaip, scenoje – kitaip. Ta nelemtoji Agnė, rodos, nekenčianti savo dukters, ne iš meilės gimusios, tačiau, iš pražūties gelbsti savo Emiliją.

Perskaičiusi romaną, dar labiau suprantu, kad mama gyvenime gali būti tik viena. Ir kokia ji bebūtų – girtuoklė, išdidė artistė ar paprasta kaimo moteris, kaip Agnės motina – ji visuomet mylės savo vaikus. Šią temą romano autorė pateikia ypač subtiliai ir nevienareikšmiškai.

* * *

Esteros Alšėnienės trilogiją "Išalusi valtis" galima įsigyti "Dirvos" redakcijoje arba kreipiantis į autorę. Kaina – 10 dolerių (plius – persiuntimo išlaidos).

Henrikas Stasas

Balandžio 15 ir 16 d. korporacija "Giedra" Dievo Motinos parapijos salėje surengė dailininkų – Nijolės Palubinskienės ir Lino Palubinskaitės dailės darbų parodą. Pavasario žiedais išpuoštoje salėje buvo išstatyta daugiau kaip 30 N. Palubinskienės grafikos darbų ir L. Palubinskaitės sukurti sidabriniai papuošalai. Tai buvo motinos ir dukters reto grožio kūrybos džiaugsmo šventė. Parodą atidarė korp. "Giedra" pirminkė Violeta Žilionytė-Leiger, kuri anglų ir lietuvių kalba supažindino susirinkusius su menininkėmis ir jų kūrybine veikla. Po to pačios menininkės trumpai apibūdino savo kūrybą.

Šventiška dvasinės atgavos nuotaika parodos dalyvius lydėjo visą vakarą, ilgai besidalinant įspūdingais ir išgyvenant džiaugsmą, kuris įmanomas tik meno aplinkoje, nes meno kūriniai skirti

tik džiaugsmui, o ne kasdieninėms funkcijoms atlikti. Didysis rusų literatūros klasikas Levas Tolstojus yra pasakęs: "Menas tai žmogiškosios išraiškos būdas, kai vienas kitam išoriniais ženklais perduoda savo išgyvenimus, o pastarasis, tų jausmų palieštas, kartu juos išgyvena". Tad tikiu, kad džiaugiantis parodoje išstatytais meno kūriniais, buvome paliešti tų jausmų, kuriuos išgyveno dailininkės kūrybos procese.

Pažvelkime iš arčiau į dailininkės Nijolės Palubinskienės parodoje pateiktus kūrinius. Kaip žinome, N. Palubinskienė – prisiekusi grafikė. Atrodo, kad tapyba jai – ne prie širdies. Atmenu jos darbų parodą, įvykusią prieš devynetą metų Pentagono galerijoje. Kaip tada, taip ir dabar, dauguma jos darbų buvo atlikti monotipijos metodu. Tai rodo, kad dailininkė liko

ištikima savo pamėgtai kūrybos technikai.

Monotipijos metodas dar neturi savo istorinio išsivystymo. Tai kai kurių dailininkų pamėgtas eksperimentavimo būdas. Šį metodą yra naudoję nemaža garsių prancūzų dailininkų, ypač Edgaras Degas, Toulouse Lautree, Marck Chagall ir kt. Amerikoje dailininkai šį metodą plačiau pradėjo naudoti nuo 1960 metų. Kūrinys pirmiausia nutapomas ant flexi stiklo ar kitos medžiagos, o paskui uždedamas ant popieriaus ir presu prispaudžiamas. Iš 30 šiai parodai pristatytų dailininkės darbų bene 22 atlikti monotipijos metodu. Naudojami aliejiniai dažai, nes jie negreitai džiūsta ir labiau tinka minėtai technikai.

Beveik visų darbų tematika – vienoda. Juose: gimtosios Suvalkijos gamtovaizdžiai ir dailininkės vaizduo-

tės šia tema padiktuoti kūriniai. Nors kiekviename paveiksle pavaizduotas žaliuojančios gamtos kampelis, tačiau kiekvienas – skirtingai suvoktas, skirtingai išgyventas ir skirtingos nuotaikos. Dailininkė gamtą čia mato be kontrastinių spalvų, be ryškių

kontūrų. Žiūrovas turi dažnai susimąstyti ir atkreipti dėmesį ne tik į paveikslo visumą, bet ir į kitas savybes: šviesą, spalvinius tonus, perėjimus iš tamsos į šviesą, perspektyvą, kompoziciją ir kt., kad atspėtų autorės mintis ir išgyvenimus. Dangaus mėlynės perėjimas iš tamsos į šviesą horizontą arba toluoje matomi

(Nukelta į 12 p.)

Žinoma išeivijos dailininkė Vlada Stančikaitė-Abraitienė (viduryje) su Henriku ir Stefanija Stasais N. Palubinskienės ir L. Palubinskaitės dailės darbų parodoje.

Velykų ryto pamokslas

Velykos gali būti ankstyvos – kovo 22 d. arba vėlyvos – balandžio 25 d. Kai jos švenčiamos anksti, mes visados pajuntame artėjančio pavasario dvelkimą. Tačiau šiemet, nežiūrint koks būtų oras, mes tikriausiai jaučiame jau atėjusį pavasarį. Malonu vėl matyti besiskleidžiančius medžių pumpurus, stebėti prazystančias gėles, jausti saulutės šilumą, džiaugtis, sulaukus ilgesnių dienų bei trumpesnių naktų. Tai gamtos išsiveržimas, švenčiant naują gyvenimą ir naują viltį.

Šiandien mūsų Prisikėlimo šventė suteikia mūsų jaučiamai vilčiai ypatingą prasmę. Nuostabu, kad gamta veržiasi naujam gyvenimui, bet dar nuostabiau, kad dėl Jėzaus Prisikėlimo mes irgi pajuntame naują gyvenimą. Mes patiriame mumyse sklandančią prisikėlimo paslaptį. Mūsų gyvenime patirti nusi-vylimai kartais vertinami lyg nukryžiuojimas. Velykos skelbia, kad tai nėra pabaiga. Dėka bendravimo su Jėzumi, mes galime pakelti kančias, žengdami į Naująjį Gyvenimą.

Mūsų požiūris į pavasarį ir Velykas yra įdomus mišinys. Šalia naujos vilties jausmo mes patiriame paslaptinę ir net žaismingą pojūtį. Velykų margutis yra žaisminga staigmena, o Velykų kiškutis yra nuostabiai žavus ir gal net atneša mums netikėtų dovanų. Bet mūsų nuostabios svajonės gali išklysti iš ribų. Mes esame linkę stebėtis antžmogiškais didvyriais. Nors žinome, kad jie nėra tikri, dažnai geidžiame, kad jie tokiais būtų. Taip yra todėl, kad mes ilgamės didesnių galių, kurios, priėmusios žmogiškąjį pavidalą, įveiktų mūsų abejones. Net ir valdžia dažnai pasikliauna tokiu galvėjimu. Jos dažnai skatina mus remti valstybinės loterijas, viliodamos milijoniniais laimėjimais. Pastaruoju laiku susižavėjimas televizijos spektakliu "Kas nori tapti milijonieriumi?" išryškino tokios įtakos kryptį. Kažkas turi laimėti, o laimėtojas tai pasiekia. Esą turtas yra kerintis atsakymas, galintis išspręsti visas problemas.

Daug žmonių gali pasiduoti svajonėms tapti "antžmogiu", laimėjus loterijoje arba spektaklyje "Kas nori tapti milijonieriumi?" Tačiau tokios svajonės neskatina mus domėtis tikroju gyvenimu. Velykos nekviečia mus ieškoti antžmogiško didvyrio. Prisikėlimas nėra magiškas sprendimas, bet jis suteikia tvirtą pagrindą žmogiškai vilčiai.

Ką gi mums iš tikrųjų

Kun. Juozas A. Bacevičius

sako Velykos? Jos sako, kad kažkur yra tikrai doras ir garbingas žmogus, nepaisantis, toks elgesys pareikalaus jo gyvybės. Mirdamas Jėzus pasidavė ir pasiklovė savo Tėvo valiai. Dievas jį prikėlė ir Jis pasiekė savo gyvenimo atsinaujinimą ir pilnatvę. Nėdelis išsigandusių vyrų būrelis, susidraugavęs su Jėzumi, tapo tikinčiųjų bendruomene. Bailūs jo pasekėjai tapo drąsiais apaštalais, skelbiančiais visam pasauliui Velykų naujieną, nepaisydami rūpesčių, persekiojimų ir mirties. Velykos skelbia, kad tikinčiųjų vienybė per šimtmečius ir per visas žemės tautas mus jungia taip, kaip niekas gyvenime. Velykos skelbia mums, kad nežiūrint mūsų tautinių, kultūrinių, ekonominių ir politinių skirtumų, visi sudarome vieną tikinčiųjų bendruomenę.

Naujasis gyvenimas, kurį Jėzus patyrė, skyrėsi nuo senojo Jo patirto gyvenimo. Jo prisikėlimas buvo kitoks, negu Lozorius, kurį Jėzus prikėlė iš mirusiųjų. Lozorius, prisikeldamas iš numirusių,

atgavo savo senąjį gyvenimą. Jėzus patyrė naują gyvenimą – kitokį, kuriame Jam nebuvo skirta numirti. Gal todėl Marija Magdalena Jo neatpažino. Ji ieškojo senojo Jėzaus. Gal todėl ir mes dažnai neatpažįstame Jėzaus.

Velykų prielaida yra, kad mes mirdami irgi atrasime naują gyvenimą. Dėl Jėzaus prisikėlimo mūsų buvimas nėra vien gyvenimo ir mirties dalykas, bet greičiau gyvenimo, mirties ir naujojo gyvenimo dalykas. Velykos pasiūlo mums stulbinančių patarimų gyvenimiškiems bandymams, kaip "antžmogio" fantazija arba laimėjimas loterijoje. Velykos neatitraukia mūsų nuo gyvenimo, bet įgalina mus su viltimi pasitikti gyvenimą.

Kaip gyvenime yra mažos mirtys, taip ten yra maži prisikėlimai. Kartais pergyventa liga, silpnumas ir netektis gali suteikti išminties, naujo regėjimo ir supratimo. Prisikėlimas neatsitinka vieną kartą ir visiems. Tai vyksta po truputį kasdieniniame gyvenime, kai mes atskleidžiame save per Velykas.

Telaimina Jus Dievas!

JURGINĖS PADANGĖJE

• Balandžio 8 d. *Sterle's (E.55 th Str.)* restorano menėje, minint jo 50-mečio sukaktį, pagerbtas Šv. Jurgio parapijos klebonas kun. Juozas A. Bacevičius. Jubilatas ir šventės dalyviai maloniai praleido vakarą, vaišindamiesi skaniais patiekalais ir gimtadienio tortu.

• Prieš porą metų į Šv.

Jurgio parapiją atvyko jaunas kolegijos studentas. Jis domėjosi, ką galima nuveikti tokioje bendruomenėje ir nutarė į ją įsijungti, kol lankys kolegiją. Per pastaruosius dvejus metus jis tapo vienu iš darbščiausių tartininkų, pravedant Bingo lošimus. Per

(Nukelta į 11 p.)

Šv. Jurgio parapijos kleboną, kun. Juozą Bacevičių sveikina buvęs jo mokslo dienų draugas, kun. Ralph Hudak. Dešinėje stovi klebono mama Jozefina Šuopis. Gerardo Juškėno nuotr.

Velykų margučiai. Romualdo Kisieliaus nuotr.

Savo gimtadienio šventėje kun. Juozas Bacevičius kalbasi su parapijietėmis – Aušra Babickiene ir Jadvyga Klioriene. Gerardo Juškėno nuotr.

A.†A.

MOKYTOJA IRENA VADOPALAITĖ – VĖBRIENĖ

mirė 2000 m. balandžio 14 d., 4:43 PM, sulaukusi 90 metų. Gimė Lietuvoje, Utenos apskrityje. Amerikoje išgyveno 51 metus.

Nuliūdę liko: vyras Petras Vėbra, duktė Romana Karlove ir žentas Allan, anūkai – Rita Masini su vyru Al, Gregory Karlove su žmona Bettina, proanūkai – Mark Masini, Paul Masini, Monica Masini, Nicole Karlove, Alexander Karlove.

Priklausė Lietuvos dukterų draugijai, daugelį metų buvo jos Centro valdybos narė.

Velionė buvo pašarvota balandžio 18 d. Petkaus Marquette laidojimo namuose Čikagoje. Balandžio 19 d. atlydėta į Šv. M. Marijos gimimo parapijos bažnyčią, kurioje buvo aukojamos gedulingos šv. Mišios už velionės sielą. Po Mišių palaidota Šv. Kazimiero lietuvių kapinėse.

Nuliūdę: vyras, duktė, anūkai, proanūkai

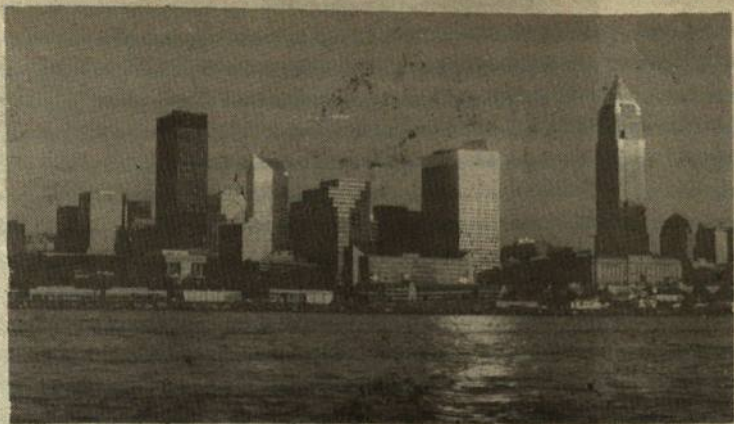
A.†A.

IRENAI VĖBRIENEI

mirus, nuoširdžiai užjaučiame Jos vyrą PETRĄ, dukrą ROMANĄ, jos vyrą ALLAN ir jų gražią šeimą bei visus artimuosius.

Tebūnie Jos prasmingo gyvenimo prisiminimai Jums nuolatinė paguoda.

Vanda ir Vaclovas Mažeikai
Eleonora Valiukėnienė

MŪSŲ MIESTE IR JO APYLINKĖSE

RENGINIŲ KALENDORIUS

• **BALANDŽIO 29 d.** – Lietuvių klubo veiklos 80-mečio minėjimas Lietuvių namuose.

• **BALANDŽIO 30 d.**, 11:30 v. r. – Atvelykio stalas – Šv. Jurgio parapijos salėje.

• **GEGUŽĖS 27 d.**, šeštadienį – skautiškos veiklos 50-mečio šventė.

• **GEGUŽĖS 29 d.**, 8:30 v. r. – Prisiminimo dienos (*Memorial Day*) apeigos, Mišios ir pusryčiai. Rengia Katalikų karo veteranų 613-asis postas Šv. Jurgio parapijoje.

• **BIRŽELIO 10 d.**, šeštadienį – trijų chorų: *Chicago* – "Dainavos", *Cleveland* "Exultate" ir *Toronto* "Volungės" koncertas *CIM* (*Cleveland Institute of Music*) salėje.

• **BIRŽELIO 18 d.** – Traagiškojo birželio (1941 m. birželio 14 d.) minėjimas. Ekumeninės pamaldos už žuvusius ir nukentėjusius baltijiečius Šv. Jurgio parapijoje. Rengia Amerikos Baltijiečių komitetas.

• **LIEPOS 16 d.**, 11:30 v. ryto – Šv. Jurgio parapijos gegužinė parapijos sodyboje.

• **LIEPOS 29 d.**, šeštadienį – ketvirtoji "Gijos" gegužinė

Beachland Park pokylių vietoje. Pradžią – 4 v.p.p.

• **LAPKRIČIO 12 d.**, nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p. – Šv. Jurgio parapijos rudens šventė.

• **GRUODŽIO 16-17 d.** – Šv. Jurgio parapijos kalėdinių kepinų pardavimas.

• **GRUODŽIO 24 d.** 9:30 v.v. – bendros kūčios Šv. Jurgio parapijos salėje.

KONCERTAI DAILĖS MUZIEJUJE

• Klyvlendo valstijos universiteto (*Cleveland State University*) bendradarbiai balandžio 26 d. 7:30 v. v. gros kūrinis, skirtus fleitai, fortepionui, smuikui ir violončelei. Prieš koncertą, 6:30 v.v. bus galima išklausti *Ran* ir *Andrew Rindfleisch* paskaitą.

• Balandžio 28 d. 7:30 v.v. Dailės muziejaus sodo viduriniame kieme *CWRU* dainininkai atliks "II tūkstantmečio chorinius kūrinius". Programoje – *Ciçonia*, *Du Fay*, *Ockeghem*, *Wilkinson*, *Guerrero*, *Arca-delt*, *de Wert*, *Monteverdi*, *Byrd* ir kitų autorių kūriniai.

• Balandžio 29 d. 3:00 v.p.p. Dailės muziejaus sodo viduriniame kieme įvyks *Richard Stone* koncertas. Programoje: *Johann Sebastian Bach Suite in G minor*, *BMW 995 ir preliudas Fuga ir Allegro in E-flat major*, *BMW 998*.

• Balandžio 29 d. 2:30 v.p.p. – naujoji vargonų muzika. Išgirsite *Lisa Rain-song*, *Jennifer Conner*, *Loris Chobanian* ir *Frederick Koch*. kūrinius. Vargonuos *Timothy Robson*, *Warren* ir *Margaret Scharf*. Ger. J.

• DIRVA • 2000 m. balandžio 25 d. • 11 psl.

JURGINĖS PADANGĖJE

(Atkelta iš 10 p.)

trumpą laiką jis daugeliui parapijiečių padarė labai gerą išpūdį. Mes didžiuojamės, šių metų balandyje parapijos savanorio vardą suteikę *Mathew Truch*. Šį pavasarį jis užbaigs studijas ir išvyks į JAV rytų pakraštį tęsti aukštąjį mokslą. Linkime jam sėkmės ir esame dėkingi už tai, ką jis

nuveikė, čia būdamas.

• Balandžio 30 d., sekmadienį, Šv. Jurgio parapijoje – tradicinis Atvelykis. Po 10:30 val. rytinių Mišių parapijos salėje prasidės vaisės. Visus kviečiame dalyvauti, švenčiant Velykų Oktavą. Bilietų kainos: \$8 – suaugusiems ir \$5 – vaikams iki 12 m. amžiaus. Ger. J.

Cleveland, OH lietuviškosios skautijos veiklos 50-mečio puslapiai
(Iš a. a. Vlado Bacevičiaus archyvo)

Ministras Stasys Lozoraitis, atvykęs iš Washington, D.C., sveikinas su skautais. 1956 m.

Kun. Živilės daugovė su draugininke Jūrate Laikūnaite ir skiltininkėmis, akademikėmis skautėmis. Tarp jų: Giedrė Vėlyvytė ir Jolanta Drasutytė-Peckuvienė. 1956 m.

The World is Changing!

Can you afford not to have Internet Access? Xcelnet offers you One full Year of Unlimited Internet Access for \$125 with this ad. Web Hosting Starts at 19.95 / month.

Call now 216-382-9033

You will be online today. Guaranteed. Tired of busy signals? Excellent Service. Free E-Mail & Web Space.

SUPPORT IN LITHUANIAN AVAILABLE

Don't have a computer? We have new and refurbished systems starting from \$399.

Monitors and Printers available.

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

EXPERTS ON TRAVEL
TO EAST EUROPE

passports • visas • prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

Born To Travel

26949 Chagrin Blvd. #103 (Ohio Savings Building)
CLEVELAND, OH 44122
Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980
Fax: (216) 831-5028

KELIONĖS | LIETUVA – 2000

Visi skrydžiai – geriausiomis kainomis

Atstovaujame FINNAIR, SAS ir kitas oro linijas.

Bendradarbiaujame su "Lietuvos avialinijomis".

Rita Staškutė-Zvirblienė

MATAS REALTY

Rita P. Matienė • Broker • Savininkė
State Certified Real Estate Appraiser – Įkainuotoja
Profesionalus pataravimas perkant-parduodant namus ir namų įkainavimas

V. R. MATAS

Visi teisiniai pataravimai

Vytas R. Matas • Attorney-at-Law • Advokatas

17938 Neff Rd. Cleveland, OH 44119
(216) 486-2530

2412 Cedarwood Rd. Pepper Pike, OH 44124
(440) 473-2530

PENSININKŲ KLUBO ŽINIOS

Lietuvių pensininkų klubo narių velykinis susirinkimas, įvykęs balandžio 6 d., praėjo geroje nuotaikoje: skanūs pietūs, sėkminga loterija (laimėjo A. Ožinskienė, N. Kersnauskaitė ir R. Čiuberkienė). Klebonas Gediminas Kijauskas, SJ pasidalino šiam suėjimui pritaikytomis prasmingomis mintimis ir sukalbėjo maldą.

Sekantis suėjimas įvyks gegužės 4 d. 2:00 p.p. Lietuvių namų viršutinėje salėje. Jo metu bus prisiminta Motinos diena.

Autobusas į Čikagoje ruošiamą operos spektaklį išvyks gegužės 7 d. 6:00 ryto. Prašome užsirašiusius atvykti anksčiau, kad netektų vėluoti.

Gegužės mėnesį savo gimtadienius švenčia šie pensininkai: Jonas Adomonis, Aldona Aušrotienė, Agnė Balaišienė, Vincas Balanda, Nora Čečienė, Vincas Čečys, Bronė Ežerskienė, Laima Jucaitienė, Genovaitė Karsokienė, Jadvyga Naujokaitienė, Albina Ožinskienė, Ona Ročiūnienė, Vincas Taraška.

Jonas Kazlauskas

SPORTO ŽINIOS

Papildydami ankstesnį pranešimą skelbiame, kad metinės Šiaurės Amerikos lietuvių jaunučių krepšinio pirmenybės įvyks birželio 3 ir 4 d.d. *Hamilton, Ont.*, Kanadoje. Vykdo – Hamiltono LSK "Kovas". Kaip rodo, žinios, gautos iš Hamiltono, pagal balandžio 15 d. pasibaigusios išankstinės registracijos duomenis, pirmenybėse ketina dalyvauti 8 klubai su 57 komandomis. Daugiausia komandų užregistravo Čikagos ASK "Lituanica" – net 14. Po jos seka Toronto "Aušra" – 10, Klyvlendo "Žaibas" – 9, Hamiltono "Kovas" – 8, Toronto "Vytis" – 7, Detroito "Kovas" – 5, Niujorko LAK – 3 ir Filadelfijos "Aras" – 1. Galutinė komandų registracija, kurios metu reikia pateikti žaidėjų sąrašus ir sumokėti mokes-

čius, turi būti iki gegužės 10 d. (imtinai). Kreiptis šiuo adresu: Arvydas Šeštokas, 1411 Winterbourne Dr., Oakville, Ont. L6J 7B5 Tel. 905-829-2289 namų; 905-829-2183 darbo; Faksas: 905-829-5641. E-mail: asestokas@aol.com

Varžybos bus vykdomos šiose berniukų ir mergaičių klasėse: B (1984 m. gimimo ir jaunesnių), C (1986 m. ir jaun.), D (1988 m. ir jaun.), E (1990m. ir jaun.) ir F "molekulių" (1992 m. ir jaun.). Molekulių klasėje ir jaunučių E klasėje komandos yra mišrios (Co-Ed). Jaunesnių klasių žaidėjams leidžiama kartu žaisti ir vyresnėse klasėse. Mergaitėms leidžiama žaisti berniukų komandose.

ŠALFASS
KREPŠINIO KOMITETAS

tamsūs miškai bei arti stūkstanti uola sudaro to gamtovaizdžio nuotaiką ir išreiškia jo mintį.

Ypač puikiai dailininkei pavyko išreikšti nuotaiką diptike "Vasara". Atrodo, kad jauti šiltą drėgną vasaros dirvožemio kvapą, o sodri augmenija lyg kamuoliais verčiasi per žalias lygumas. Dangus, ką tik nusileidusios, o gal dar nepatekėjusios saulės nušviestu horizontu tarsi žadina gyvybę. Priešingos nuotaikos – diptikas "Audra". Dangaus rūstybė sukelia neviltį ir baimę žemėje. Tai išsiveržimas gamtos jėgų, kurių gaivališką stiprybę dailininkė labai vykusiai išreiškė tamsių spalvų tonais.

Šalia monotipinių darbų yra nuotaikingų medžio raizinių (net kelių spalvų), pavyzdžiui, augalas su spalvingu žiedu ir keliolika *intaglio* - oforto darbų. Šie – itin įdomūs savo temomis. Dažniausia jauni žmonės, labai vykusiai įterpti į parko aplinką, sukelia realistinį, bet kartu mišlingą vaizdą. Labai vykusios paveikslų kompozicija ir puikiai išreikšta nuotaika. Tiesa, kitas *intaglio*, anot autorės, turėtų vaizduoti lietuvišką pamiškę, tačiau, mano supratimu, jis visiškai neatitinka lietuviškos augalijos. Apskritai, kiekvienas žiūrovas yra savitas meno kūrinio vertintojas ir kritikas, todėl čia pateikiu tik kiek paviršutinišką apžvalgą.

Šalia tapybos ir grafikos yra ir kitų galimybių išreikšti savo jausmus dailėje. Šiuo atveju tai – sidabro dirbiniai, kuriuos parodai pateikė dail. L. Palubinskaitė. Papuošalus žmonija gamino nuo neatme-

namų laikų, jų randama senovės Egipte, Mezopotamijos kraštuose, hetitų, actekų, mūsų pasaulyje ir kiekvienoje kitoje tautoje. Juos gamino tiek eiliniai žmonės, tiek meistrai auksakaliai bei dailininkai. Į meno sferą ši sritis pateko su prancūzų *Art Nouveau* ir vėliau įvairiais laikotarpiais tęsėsi per Europos meno istoriją. Amerikoje ši meno sritis pradėjo smarkiai vystytis dar prieš II pasaulinį karą, kai dėl politinių priežasčių daugelis šios srities dailininkų iš Europos atvyko į Ameriką. Sidabro ir aukso dirbinius tada pradėjo propaguoti *New York* meno muziejus, surengęs net kilnojamas parodas po Šiaurės Ameriką. Dabar ši meno sritis dėstoma meno mokyklose ir institutuose.

Šioje parodoje išvydome dail. L. Palubinskaitės sidabro dirbinius, kurie, kaip ir visi papuošalai, turi tiek dekoratyvinę, tiek ir funkcinę pa-

KLAIDOS ATITAIŠYMAS

"Dirvos" 14-oje laidoje (10 ir 12 puslapiuose) išspausdintas straipsnis "Mokytojo Broniaus Šukio netekus". Per neapsižiūrėjimą praleista autoriaus pavardė. Šio straipsnio autorius – mūsų redakcijos nuolatinis talkininkas, Kovo 11-osios akto signataras, technikos mokslų daktaras, inž. Leonas Milčius, su velioniu B. Šukiu artimai bendravęs iki paskutiniųjų mokytojo gyvenimo dienų.

Dėl šio neapsižiūrėjimo atsiprašome autoriaus ir skaitytojų. Redaktorius

skirtį. Tai sagės, auskarai, kaklo vėriniai. Jų motyvai – įvairūs: augalai, gėlės, žiedai, uogos ir t. t. Paprastai tokiuose papuošaluose visuomet atsispindi ir tautinis charakteris. Kiekvienos tautos dailininkas nejučiomis panaudoja ir savo krašto augalų motyvus. Linos sukurti papuošalai – daugiausia beveik taisyklingų geometrinių formų: kvadratai, trikampiai, skrituliai arba jų deriniai. Visų papuošalų technika – universali, skiriasi tik jų kompozicija ir paskirtis. Jie – sentimentalus, elegantiški, dekoratyvūs, skoningi ir gerai atlikti technškai. Sėkmės jai, toliau ugdam savo įgimtą talentą.

"DIRVAI" AUKOJO:

S.Gedgaudienė, Clev.H. OH 100	
D.Mackialienė, Gulf., FL. 100	
W.Simanas, Spring H., FL. 65	
B.Morkūnas, Dearborn, MI 55	
JAV Lietuvių bendruomenės	
Detroito skyrius	50
K.Černis, W.Bloomfield, MI 50	
J.Sabal, Rocky, OH	50
A.Bacevice, Avon L., OH 30	
S.Gruzdys, New York, NY 30	
V.Janulaitis, Oak Lawn, IL 25	
R.Dovydaitis, Dalton, PA	20
N.Shutterly, Richmond, VA 20	
A.Šiaučius, Clev., OH 20	
B.Dūda, Valencia, CA	15
B.Gasparaitis, Tamarac, FL 15	
D.Jaudegytė, Brockton MA 15	
A.Fetingas, Columbus, OH 10	
J.Kirtiklis, St. Pete. FL	10
C.Žitkus, Baltimore, MD	10
F.Bočiūnas, Sunny Hills, FL 5	
A.Mockus, Miami, FL	5
A.Šaulienė, Chicago, IL	5
Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame	

Skaitykite ir platinkite
"Dirvą", pasitinkančią 85-
uosius leidimo metus!

P.S. TIRE Inc.
Complete Front End Service
481-5397
New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts,
Mufflers, lube oil and Filter
• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN
Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm
Sat.: 8 am to 4 pm
866 E. 200 th St.
Cleveland, Oh. 44119
Paul Stefanac

JAKUBS AND SON
Laidojimo Įstaiga
William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt
Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095
Telefonas: (216) 531-7770
Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsnama,
telkianti jaukią atmosferą ilūdesio valandoje.
Didelė alkštė automobiliams pastatyti.

TAUPA
LITHUANIAN CREDIT UNION
1984 - 1999
15
YEARS OF EXCELLENCE

**SAVI
PAS SAVUS !**
XXXXXXXXXXXX
**KVIEČIAME
VISUS
Į
TAUPĄ !**

TELEFONAS 216.481.6677 <> E-MAIL TAUPA@AOL.COM
767 EAST 185th STREET CLEVELAND OHIO 44119
DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį
ir ketvirtadienį ----- 9:00v.r. - 4:00p.p.
penktadienį ----- 9:00v.r. - 6:00p.p.
šeštadienį ----- 9:00v.r. - 12:00p.p.
sekmadienį parapijoje ----- 11:00v.r. - 12:00p.p.
Kiekvieną taupomąją sąskaitą, federalinę valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000